

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

Culturele en Maatschappelijke Vorming

voltijd/deeltijd/duaal

Hogeschool Utrecht

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Culturele en Maatschappelijke Vorming
voltijd/deeltijd/duaal

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 34610

Hobéon Certificering

Datum

20 december 2012

Auditteam

F.M. Brouwer

Prof. dr. A.L.T. Notten

Drs. G.J. Cornel

E. de Haas

Secretaris

G.C.Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	5
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	31
6.	AANBEVELINGEN	33
	BIJLAGE I Scoretabel	35
	BIJLAGE II Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	37
	BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma	39
	BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels	45
	BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten	51
	BIJLAGE VI Overzicht auditteam	53

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Utrecht
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Instellingstoets heeft plaatsgevonden in het najaar van 2012. Het definitieve rapport stuurt het instellingspanel vóór 31/12/12 naar de NVAO.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Culturele en Maatschappelijke Vorming (CMV)
registratienummer croho	34610
domein/sector croho	Gedrag en Maatschappij
oriëntatie opleiding (hbo – wo)	hbo
niveau opleiding (associate degree – bachelor – master)	bachelor
graad en titel	Bachelor of Social Work
aantal studiepunten (ec's)	240 EC
afstudeerrichtingen	CMV (locatie Utrecht) Social Management (locatie Amersfoort)
onderwijsvorm(en) ¹	competentiegericht
locatie(s)	Utrecht en Amersfoort
variant(en)	Voltijd / deeltijd / dual
relevante lectoraten	Participatie & Maatschappelijke Ontwikkeling; Innovatieve Maatschappelijke Dienstverlening; Participatie Zorg en Ondersteuning; Werken in Justitieel Kader.
datum audit / opleidingsbeoordeling	3 en 4 oktober 2012

¹ Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan: afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

Basisgegevens **hbo-bacheloropleidingen**, voltijd, deeltijd en duaal²

Instroom (aantal)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
▪ voltijd	157	219	183	186	175	136
▪ deeltijd	23	18	24	14	18	15
▪ duaal	0	1	1	1	1	1
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar	2006	2007	2008	2009	2010	2011
▪ voltijd ³	37%	37%	41%	38%	34%	
▪ deeltijd ⁴ (aantal)	6	7	11	7	7	
▪ duaal (aantal)	0	0	0	0	0	
uit de hoofdfase				2005	2006	2007
▪ voltijd ⁵				18	11	31
▪ deeltijd (aantal)				4	2	0
▪ duaal (aantal)				0	0	0
rendement (percentage) ⁶			2004	2005	2006	2007
▪ voltijd			71	76	72	36% na vier jaar
▪ deeltijd (aantal)			5	43	11	7
▪ duaal (aantal)			0	0	0	1

docenten (aantal + fte)	aantal		fte
▪ Utrecht propedeuse fulltime	4		4,0
▪ Utrecht propedeuse parttime	14		10,4
▪ Utrecht hoofdfase fulltime	4		4,0
▪ Utrecht hoofdfase parttime	10		7,6
▪ Amersfoort propedeuse fulltime	2		2,0
▪ Amersfoort propedeuse parttime	11		8,3
▪ Amersfoort hoofdfase fulltime	2		2,0
▪ Amersfoort hoofdfase parttime	3		2,2
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁷	hbo	PhD	master
▪ voltijd	33%	4%	63%

² Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012

³ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

⁴ Bij deeltijd en duaal zijn de aantallen zo gering dat percentages niet realistisch zijn.

⁵ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁶ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁷ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

docent-student ratio ⁸	
▪ propedeuse	1:27
▪ hoofdfase	1:27,1

contacturen (aantal) ⁹	1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd	12-14	8	6	Afst.
▪ deeltijd	8	8	8	8
▪ duaal	8	8	8	8

---

⁸ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁹ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming (hierna ook wel aan te duiden als CMV) leidt studenten op voor posities op de arbeidsmarkt op het raakvlak van de culturele en maatschappelijke vorming van mensen. De beide sectoren waar deze opleiding zich op richt, hebben te maken met: veranderingen in de maatschappelijke rol, betekenis en positionering van sociaal-agogische beroepen, bezuinigingen door de overheid op kunst en cultuur en een dalende werkgelegenheid. Voor CMV betekent dit de afgelopen jaren een dalende instroom van studenten, zowel in de Hogeschool Utrecht als landelijk. In nauw overleg met het werkveld beweegt Hogeschool Utrecht mee met deze landelijk waarneembare trend.

De Hogeschool Utrecht verzorgt de opleiding CMV op twee locaties, in Utrecht en in Amersfoort. Met de recente nieuwbouw in Amersfoort heeft de Hogeschool Utrecht een tweede permanente vestiging gerealiseerd. Mede om te voorkomen dat de instroom van CMV-studenten in Amersfoort teveel ten koste zou gaan van de CMV-instroom in Utrecht, heeft de hogeschool er aanvankelijk voor gekozen om in haar nieuwe vestiging in Amersfoort een andere invulling te geven aan CMV. Zo richt CMV zich op dit moment in Utrecht vooral op het creatieve aspect van CMV, terwijl de Amersfoortse vestiging zich met name richt op sociaal management. Ten tijde van de audit was de opleiding bezig met een heroriëntatie op beide curricula om zo te komen tot één gezamenlijk programma voor beide vestigingen.

Wij geven hierna een samenvattende weergave van onze bevindingen op beide locaties. Om de overzichtelijkheid te bewaren kiezen wij ervoor om onze bevindingen zoveel mogelijk te bundelen. Alleen waar sprake is van evidente verschillen die benoemd moeten worden, beschrijven wij deze in deze samenvatting en in de onderliggende rapportage.

1. Beoogde eindkwalificaties: voldoende

De gesprekspartners op beide locaties gaven blijk van motivatie en betrokkenheid bij het verder ontwikkelen van de opleiding, in het bijzonder bij het verder vormgeven van de opleiding, daarbij rekening te houden met de eisen die het CMV-veld stelt aan afgestudeerden van deze opleiding.

De beoogde, landelijk vastgestelde, CMV-eindkwalificaties zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie passend, gelet op het feit dat:

- deze eindkwalificaties aansluiten bij het landelijke beroeps- en competentieprofiel 'CMV, Alert en Ondernemend';
- de beoogde eindkwalificaties van een niveau zijn waar de arbeidsmarkt om vraagt;
- de doelstellingen duidelijk beroepsgericht zijn;
- de onderzoekscomponent in de eindkwalificaties verankerd is.

Het niveau van de CMV eindkwalificaties sluit wat breedte en diepgang betreft aan bij de Dublin Descriptoren. De opleiding besteedt aandacht aan internationale aspecten van het vakgebied.

De opleiding heeft zicht op ontwikkelingen binnen het Nederlandse beroepenveld in de cultureel-maatschappelijke sector. In overleg met de werkveldcommissie houdt de opleiding de inhoud en de eindkwalificaties regelmatig tegen het licht. Daarmee laat de opleiding zien dat zij er zich van bewust is dat het CMV-werkveld sterk in beweging is en dat dit implicaties heeft voor de opleiding op beide locaties en voor haar afgestudeerden.

Op grond van de uitwerking van de competenties, de aansluiting van de opleiding bij de eisen van het beroepenveld en het feit dat docenten en management de legitimiteit van de eindkwalificaties bespreken, komt het auditteam bij Standaard 1 tot het oordeel 'voldoende'.

2. Onderwijsleeromgeving: voldoende

Het curriculum en het personeel op beide locaties maken het naar het oordeel van het auditteam voor studenten mogelijk de eindkwalificaties te realiseren. Aan dit oordeel liggen de volgende bevindingen ten grondslag:

- beide curricula zijn wat inhoud, breedte en diepgang betreft een uitwerking van het landelijk profiel en de eindkwalificaties. Binnen het curriculum is sprake van een structuur waarbinnen de kennis- en de vaardighedencomponent zijn uitgewerkt;
- er bestaat een wisselwerking tussen de theorie- en de praktijkcomponent van beide opleidingsprogramma's. Studenten krijgen op beide locaties gelegenheid om door middel van projecten én stages de noodzakelijke vaardigheden te verwerven;
- het aantal contacturen kan verhoogd worden; het herzien CMV programma biedt daartoe een aanzet;
- de docenten van de opleiding zijn vakinhoudelijk en didactisch toegerust om het onderwijs op een adequate wijze te verzorgen: zij passen bij het profiel van de opleiding op beide locaties. De studenten van zowel de locatie Utrecht als de locatie Amersfoort waren tevreden over de vakinhoudelijke kennis van hun docenten en hun kennis van de beroepspraktijk;
- de internationale component is in de opleiding verwerkt;
- de rendementen zijn laag. De opleiding neemt maatregelen met name gericht op een verbetering van het propedeuserendement, hetgeen, zo is de verwachting, een positief effect zal hebben op het diplomarendement;
- over de voorzieningen, waaronder de mediatheek, is het auditteam zeer te spreken.

Samenvattend stelt het auditteam binnen deze Standaard vast, dat de opleiding beschikt over een uitgewerkt curriculum dat studenten de gelegenheid biedt de noodzakelijke kwalificaties te bereiken. Docenten zijn wat kennis betreft toegerust voor het verzorgen van onderwijs. De voorzieningen zijn in orde. Het auditteam komt alles afwegend bij Standaard 2 tot het oordeel 'voldoende'.

3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties: voldoende

De opleiding beschikt naar het oordeel van het auditteam over een toetssysteem dat voldoende transparant is uitgewerkt. Zij hanteert criteria bij de beoordeling van de toetsen en bij de beoordeling van beroepsproducten. Na bestudering van toetsen stelt het auditteam vast dat de opleiding kennis en vaardigheden bij studenten op hbo-bachelorniveau toetst.

De door het auditteam bestudeerde eindwerkstukken van de verschillende varianten zijn van een voldoende niveau. Als integrale professionals voldoen studenten daarmee aan de eisen van het CMV-werkveld. Daarmee is het gerealiseerd niveau van de opleiding aan de maat.

Het auditteam stelt vast dat de opleiding op een adequate wijze toetst en dat het eindniveau van de opleiding op hbo-bachelorniveau ligt. Het auditteam komt bij Standaard 3 tot het oordeel 'voldoende'.

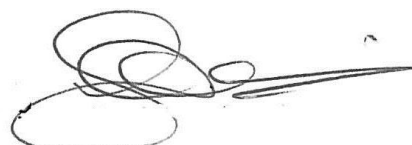
Algemene conclusie

Het auditteam constateert dat de opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming van de Hogeschool Utrecht, vestiging Utrecht en Amersfoort, er in geslaagd is een opleiding aan te bieden die voldoet aan de eisen van het werkveld. Het algemeen oordeel over deze CMV opleiding in de varianten voltijd, deeltijd en duaal luidt dat er sprake is van een opleiding op hbo-bachelorniveau.

Den Haag, 20 december 2012

F.M. Brouwer,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

De opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming (hierna: CMV) maakt deel uit van het Instituut voor Social Work binnen de Hogeschool Utrecht. Tot dit instituut behoren verder de opleidingen Creatieve Therapie, Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening.

Een paar cijfers. De Hogeschool Utrecht verzorgt de opleiding CMV in de variant voltijd op de locatie Utrecht. De voltijd-, deeltijd- en duale variant biedt zij aan in Amersfoort. Op 1/10 2011 telde de CMV locatie in Utrecht 449 studenten en de locatie Amersfoort 119 studenten. De opleiding beschikt in totaal over 19 docenten in vaste dienst voor het hoofdfase-programma. Bij de propedeuse teams van de CMV opleiding in Amersfoort en Utrecht en haar varianten samen zijn 31 docenten in vaste dienst.

Het Instituut voor Social Work maakt deel uit van de Faculteit Maatschappij en Recht van de Hogeschool Utrecht. Naast het Instituut voor Social Work behoren hiertoe: het Instituut voor Ecologische Pedagogiek, het Instituut voor Arbeid en Organisatie, het Instituut voor Veiligheid en het Instituut Recht met ieder hun eigen opleidingen. Daarnaast kent de faculteit een eigen Dienstencentrum en een Kenniscentrum met daarin opgenomen acht lectoraten.

De geschiedenis van de CMV-opleiding in Utrecht/Amersfoort gaat terug tot 2005 toen de Hogeschool Utrecht en Hogeschool De Horst besloten om hun sociaal agogische opleidingen, waaronder CMV, te bundelen en aan te bieden op de locatie Amersfoort. Er is in 2005 niet voor gekozen om de opleidingsteams van beide locaties te integreren. Tijdens de audit (2012) is gebleken dat er nog sprake was van twee teams, maar er bestonden wel plannen om hierin verandering te brengen waarbij de eerste stappen gezet waren.

Het Utrechtse instituut voor Social Work is in het fusiejaar gestart met een instituutsbrede herziening van het onderwijs dat een bijdrage moest leveren aan, zoals de opleiding schrijft, 'harmonisatie van curricula en aan uitwisseling en samenwerking tussen de locaties'.

Van belang voor deze audit is de constatering dat de opleiding CMV er in dit proces van onderwijsvernieuwing in eerste instantie voor gekozen had een aparte inhoudelijke profilering te behouden van de hoofdfase. Ten tijde van de audit was er dus niet sprake van één identiek hoofdfasecurriculum voor de opleiding CMV voor beide locaties. De gedachte achter deze eigen CMV-curriculumprofilering van de Amersfoortse vestiging was een sterkere profilering van deze CMV-locatie, met het verhogen van de instroom als doel. Organisatorisch betekent dit dat de CMV-propedeuse thans geleid wordt door twee afzonderlijke propedeusemanagers. De hoofdfase van deze opleiding wordt voor beide locaties geleid door één opleidingsmanager die deze functie vervult sedert augustus 2011.

Nog een paar belangrijke jaartallen in de geschiedenis van deze opleiding.

- In 2006-2007 is er voor het eerst een Social Work-brede gemeenschappelijke propedeuse gestart voor de opleidingen CMV, SPH en MWD in Utrecht en daarbij ook CT in Amersfoort.
- CMV in Utrecht is in 2007-2008 gestart met een herzien tweede studiejaar. In beide daaropvolgende studiejaar is het derde en vierde CMV-studiejaar hier ingevoerd.
- In het nieuwe Utrechtse curriculum (vestiging Utrecht dus) ligt de focus op cultureel-creatieve methodieken waarbinnen studenten voor een verdieping op de terreinen kunst, media of sport kunnen kiezen.
- CMV in Amersfoort heeft er voor gekozen om het curriculum voor de hoofdfase, het tweede-, derde- en vierde studiejaar, tot 2009-2010 intact te laten.

- In 2008-2009 is het profiel Social Management ontwikkeld binnen de Amersfoortse CMV-opleiding en daaraan gekoppeld een nieuw curriculum CMV voor de hoofdfase, de studiejaar 2 t/m 4. Met ingang van het huidige studiejaar is de term 'profiel' vervangen door 'afstudeerrichting'.
- Hoewel de afstudeerrichting Social Management inhoudelijk gezien een volledige CMV-afstudeerrichting is, identificeren docenten en studenten zich, zo geeft de opleiding in de documentatie aan, met een management-economisch beroepsbeeld en met de opleiding Management in de zorg. De afstudeerrichting Social Management richt zich, vanuit deze beleidsmatige rol, vooral op: gemeentes, corporaties en maatschappelijke instellingen en organisaties.

De documentatie bestuderend en na twee audits, één in Utrecht en één in Amersfoort, stelt het auditteam vast dat de opleiding CMV zich op een punt bevindt waarbij heroriëntatie op de agenda staat. Heroriëntatie van de beide programma's én een heroriëntatie van de opleiding CMV richting werkveld. Het eerste heeft vooral betrekking op de Utrechtse/Amersfoortse CMV opleiding, het tweede op landelijk niveau. De opleiding werkt toe naar een gemeenschappelijk programma dat met ingang van 2013 moet starten in het tweede studiejaar CMV op beide locaties. Wij komen hier op terug in dit rapport. Voor overige ontwikkelingen en aandachtspunten verwijzen wij naar de rapportage hierna.

Visitatie 2006

Uit bovenstaande opsomming van gebeurtenissen mag duidelijk zijn dat er na de eerste visitatie in 2006 het een en ander gebeurd is met de Utrechtse opleiding CMV. Ook toen was er sprake van twee vestigingen.

Het toenmalige panel constateerde een aantal verbeterpunten die we hierna verkort samenvatten:

- De studielast in Utrecht was te laag, die in Amersfoort te hoog;
- De docent/studentratio diende meer in overstemming te zijn met de ratio die binnen het hbo gebruikelijk is (rond 1:26).
- Het behoud van expertise voor de kleine variant in Amersfoort was een aandachtspunt.
- De tevredenheid van studenten over computerwerkplekken liet te wensen over.
- Aandacht voor de studieloopbaanbegeleiding was nodig.
- De beoordeling van eindwerkstukken door de opleiding was te hoog.
- De studierendementen bleven achter bij de streefcijfers.

Nadien heeft de opleiding maatregelen genomen. Zo heeft de opleiding maatregelen genomen om de rendementen te verbeteren en is de student/docentratio verbeterd, zo geeft de opleiding aan. In het kader van de onderwijsvernieuwing heeft de opleiding een gedifferentieerd afstudeerprogramma ontwikkeld waarbij onder andere de beoordelingskaders zijn aangescherpt. Ook is het aantal werkplekken voor studenten, met name op de Amersfoortse vestiging verbeterd door het betrekken van een nieuw onderwijsgebouw met alle faciliteiten (HU-Amersfoort).

Nadien heeft er in 2011 een interne audit plaatsgevonden waar het auditteam inzage in heeft gehad. Uit het verslag van die interne audit ontstaat het beeld dat de opleiding veel investeert in kwaliteitszorg. Op een aantal punten constateerde men verbeteringen ten opzichte van de audit vijf jaar eerder, op een aantal andere gebieden waaronder teamontwikkeling en het gehanteerde beleidskader, bleek er nog nadrukkelijk werk aan de winkel te zijn. Deze punten zijn in het afgelopen jaar verder aangepakt.

4. OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De opleiding heeft in de loop van het studiejaar 2010-2011 een aantal keuzes gemaakt die voor deze Standaard van belang zijn. Zo heeft de opleiding het in 2009 gepubliceerde landelijke opleidingsprofiel 'CMV, alert en ondernemend' ingevoerd. De veranderingen in de maatschappelijk rol, betekenis en plaats van sociaal agogiek, de bezuinigingen én de veranderingen op de arbeidsmarkt hebben geleid tot een reflectie door de opleiding op het beroepsbeeld en op de beide locatieprofielen.

Visie

De beroepsvisie waar de opleiding van uit gaat, is ontwikkeld in de periode 2008-2010. Hierbij is door de opleiding gebruik gemaakt van het nieuwe landelijk beroepsprofiel CMV en van gesprekken met de werkveldadviescommissie (hierna: WVA) van beide vestigingen. Samengevat is een CMV'er een sociaal-culturele dienstverlener die op een professionele wijze burgers ondersteunt bij het vormgeven van sociale initiatieven. Hij coacht, bemiddelt, adviseert en geeft leiding aan veranderingen in complexe sociale situaties. Kenmerkend hierbij is een zakelijke aanpak, een professionele verantwoording en beleidsmatige beïnvloeding. Samengevat is de afgestudeerde CMV'er een *change agent* op sociaal cultureel gebied.

Beroeps- en opleidingsprofiel

De opleiding gaat voor haar beide locaties en de drie varianten uit van de op landelijk niveau vastgestelde set competenties. Het auditteam is positief over het feit dat dit profiel dat de afgelopen jaren regelmatig is herzien en de hiervan afgeleide competenties op korte termijn op landelijk niveau opnieuw herzien zullen worden. Zo neemt ook de Hogeschool Utrecht, in het bijzonder het Instituut Social Work deel aan dit actualiseringsdebat waaraan ook het werkveld deelneemt. Daarbij zal het herziene profiel consequenties hebben voor de inhoud van het curriculum.

De situatie nu laat zich als volgt beschrijven: CMV is een opleiding binnen het sociaal-agogisch domein binnen het hoger beroepsonderwijs. In het competentieprofiel zijn ook kennis van, inzicht in en vaardigheden opgenomen op het terrein van management en organisatie. Ook is de ontwikkelings- en uitvoeringscomponent aanwezig.

Het auditteam constateert dat het profiel van de opleiding en haar varianten voldoende is uitgewerkt en zich in voldoende mate onderscheidt van andere sociaal-agogische opleidingen zoals SPH en MWD. Dit onderscheid komt bijvoorbeeld goed naar voren bij de nadruk die de CMV opleiding legt op de ontwikkeling van culturele, creatieve, educatieve en sociale programma's en ondernemerschap (zie hierna). Het werkveld hecht veel waarde aan deze component van de opleiding.

Eindkwalificaties/competenties

De door de opleiding gehanteerde opleidingskwalificaties zijn gerelateerd aan het bovenstaande beroepsvisiedocument en omvatten 15 'Stamcompetenties Social Work' en 9 CMV competenties. Zij gelden voor beide locaties en voor de drie varianten.

Stamcompetenties Social Work

De stamcompetenties Social Work zijn in 2006 gepubliceerd ('Vele takken, één stam'). Zij beschrijven de gemeenschappelijke aspecten van de verschillende sociaal agogische opleidingen. Uit deze stamcompetenties blijkt dat de afgestudeerde van opleidingen op sociaal-agogisch gebied werkt met, namens en ten behoeve van personen, doelgroepen en netwerken. Hij werkt in en vanuit een arbeidsorganisatie en werkt aan zijn eigen professionaliteit en aan de verdere ontwikkeling van het vakgebied. Naast deze stamcompetenties maakt de opleiding gebruik van specifiek op CMV gerichte competenties.

CMV competenties

Zonder teveel in dit verband in details te treden over de ontwikkelingsgang van de set van 9 door de opleiding gehanteerde competenties, stelt het auditteam vast dat de basis voor deze competenties is terug te voeren op de hierboven genoemde publicaties: 'CMV in veelvoud, trendstudies' en het landelijk opleidingsprofiel 'Alert en ondernemend 2.0'. Samengevat luiden deze competenties:

- Verkennen, onderzoeken en analyseren;
- Contactleggen en begeleiden;
- Ontwerpen en ontwikkelen;
- Organiseren, netwerken en bemiddelen;
- Bedrijfsmatig en organisatiegericht handelen;
- Beleidsmatig en strategisch handelen;
- Eigen professionaliteit ontwikkelen;
- Het ontwikkelen van de beroepspraktijk en het beroepsmatig handelen;
- Profileren, legitimeren en maatschappelijke steun verwerven.

Zo ontwerpt de CMV'er in het kader van agogische dienstverlening culturele, recreatieve, educatieve en sociale programma's en activiteiten met en voor verschillende groepen. Dit gebeurt doelgericht en in samenspraak met (potentiële) deelnemers. Hij verantwoordt het ontwerp inhoudelijk, wat opzet betreft en vanuit een ethisch-normatief kader. Daarnaast dient de CMV'er een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van het vakgebied en aan de legitimering ervan. Hij ontwikkelt zijn eigen professionaliteit en geeft sturing aan zijn loopbaan.

Gelet op het bovenstaande stelt het auditteam vast dat de opleiding ervoor zorgt dat de CMV-competenties voldoen aan de eisen van een hbo-bachelor (zie ook hierna voor een uitwerking van dit aspect), door de koppeling van de competenties aan de Dublin Descriptoren. De opleiding heeft dit uitgewerkt in de documentatie.

De opleiding heeft vervolgens de competenties op een adequate en te volgen wijze gekoppeld aan thema's en beroepssituaties. Per competentie zijn thema's en beroepssituaties beschreven. Deze beroepssituaties geven een duidelijk beeld van het werkveld van de CMV'er en de werkzaamheden die hij daar uitvoert. Het auditteam merkt in dit verband het volgende op. Een punt van overeenkomst tussen de Hogeschool Utrecht en haar CMV opleidingen en andere CMV-opleidingen in het land ligt in de profielonduidelijkheden. Het brede landelijke hso-profiel 'Vele takken, één stam' geeft weinig sturing aan de afzonderlijke opleidingen. Dat geldt in afgeleide zin ook voor het specifiek op CMV gerichte profiel 'Alert en Ondernemend'. Dit weinig sturend karakter, gecombineerd met de grote nadruk op de zelfwerkzaamheid van de student die in Amersfoort geprononceerder lijkt dan in Utrecht, leidt tot onduidelijkheden in het beroeps- en opleidingsprofiel en in de competenties waarover de afstuderende CMV'er dient te beschikken. Dit is dan ook de reden dat de HU juist nu bezig is met een profilering die zowel raakvlakken binnen social work heeft als daarbuiten.

Bachelor niveau

Het auditteam is tijdens de audit op zoek gegaan naar de wijze waarop de opleiding het bachelor niveau heeft geborgd op haar beide vestigingen en voor de drie varianten. In feite, zo blijkt, staan voor de opleiding twee kernbegrippen centraal die in belangrijke mate het bachelor niveau representeren: complexiteit en zelfstandigheid.

Zoals voor iedere opleiding in het hoger onderwijs geldt ook bij CMV dat de complexiteit en de mate van zelfstandigheid van de student toenemen naarmate hij vordert met zijn studie. De opleiding heeft deze toename in complexiteit en zelfstandigheid duidelijk beschreven aan de hand van een aantal criteria waaruit het bachelor niveau valt af te leiden. Zo valt de complexiteit af te leiden uit het aantal relevante factoren of variabelen waar de student rekening mee dient te houden of de onduidelijkheid of ondoorzichtigheid van deze variabelen. Ook voor de mate van zelfstandigheid hanteert de opleiding meerdere aspecten waaronder: wie regelt de organisatie, wie voert het traject uit en wie draagt verantwoordelijkheid. Het auditteam stelt vast dat de opleiding het bachelor-niveau op deze wijze duidelijk heeft uitgewerkt.

Eigen inkleuring van de opleiding

Het auditteam is op zoek gegaan naar een eigen accent, een eigen inkleuring van deze CMV opleiding. Met andere woorden: wat onderscheidt deze opleiding van andere CMV-opleidingen?

De opleiding heeft een *benchmark* uitgevoerd tussen de CMV opleidingen in Den Haag, Utrecht/Amersfoort en Amsterdam waaronder op de onderdelen: profilering, stage, minor en het aantal docenten en studenten. In Den Haag ligt het accent van de opleiding samengevat op het ondersteunen en creëren van ruimte voor 'burgerinitiatieven/burgerkracht', op het faciliteren en ondersteunen van vrijwilligers en op vrijwilligersmanagement. In Amsterdam tenslotte bestaat er een relatie tussen CMV en het grootstedelijke gebied Amsterdam, urbanisatie en ondernemerschap en ondernemende sociale en culturele professionals.

Uit de profilering blijkt dat CMV in Utrecht en Amersfoort zich duidelijk onderscheidt van beide andere CMV-opleidingen. Is er in Utrecht meer sprake van de cultureel/creatieve methodiek (creativiteit ten dienste van sociaal werk) met een accent op Arts & Community, Sports & Community en Media & Community; in Amersfoort ligt het accent vooral op sociaal management en een meer beleidsmatige benadering van sociaal-agogische vraagstukken.

Daar staat een andere ontwikkeling tegenover. Tijdens de audit op beide locaties verwees de opleiding regelmatig naar de op handen zijnde integratie van beide opleidingen waarbij sprake zal zijn van één opleidingsprofiel. Positief hierbij is dat de opleiding de theorieontwikkeling hierbij nadrukkelijk geagendeerd heeft in dit proces van onderwijsvernieuwing. Op landelijk niveau werken CMV-opleidingen aan een nieuwe kennisbasis op het terrein van CMV, die de opleiding als uitgangsbasis zal nemen bij de verder vormgeving van het curriculum. De opleiding ontwikkelt een CMV profiel voor alle varianten op haar locatie in Utrecht en Amersfoort met een nadrukkelijk focus op: *community development* en ondernemerschap als kernbegrippen.

Kennisbasis

De kennisbasis die de studenten verwerven is beschreven in Alert en Ondernemend 2.0. Deze is geordend naar verschillende wetenschappelijke disciplines. Het auditteam stelt vast dat de kennisbasis van de opleiding CMV in een breed scala van disciplines ligt. Wij noemen: agogiek/andragologie, bestuurs- en bedrijfskunde, kunst- en cultuurwetenschappen, filosofie en rechten. De opleiding heeft deze kennisgebieden uitgebreid in kaart gebracht, daarmee het idee bevestigend dat CMV een boeiend interdisciplinair vakgebied bij uitstek is.

Wel constateert het auditteam, in navolging van de opleiding zelf, dat het theorieaanbod van de opleiding niet zozeer geordend is vanuit de ordening zoals deze is terug te vinden in de door de studenten gebruikte literatuur, maar veel meer bepaald wordt door het thema en de opdracht waar studenten aan werken hetgeen leidt tot een gefragmenteerd kennisaanbod. De opleiding wijst er in dit verband op dat zij deze problematiek bij de vormgeving van het nieuwe CMV curriculum meeneemt (zie Standaard 2).

De startende CMV'er

Het auditteam beoordeelt de inhoud van de CMV competenties en de rollen die de voltijd-, deeltijd- en duale student moet kunnen vervullen als beginnend CMV'er als relevant. Dit laatste verwijst naar het feit dat de arbeidsmarkt de kwalificaties waarover afgestudeerden beschikken als belangrijk karakteriseert voor de startende beroepsbeoefenaar. Het auditteam vindt de inhoud van de beoogde set competenties en de verschillende rollen die de student moet kunnen vervullen als beginnend beroepsbeoefenaar passend.

Uit het gesprek met het werkveld is het auditteam gebleken dat er binnen het werkveld behoefte bestaat aan afgestudeerde CMV'ers van de Utrechtse en Amersfoortse opleiding. De opleiding leidt studenten op die beschikken over vakinhoudelijke kennis en die in staat zijn om deze kennis toe te passen in het werkveld. In een gesprek met het werkveld is het auditteam gebleken dat de opleiding hierin op beide locaties slaagt. De opleiding CMV heeft zicht op de mate waarin afgestudeerden van de opleiding succesvol opereren op de arbeidsmarkt. De meerderheid van haar studenten is tevreden over de opleiding.

Onderhoud profiel en competenties

Hierboven heeft het auditteam er al op gewezen dat de opleidingen op landelijk niveau het werkveld betrekken bij het opstellen en actueel houden van het profiel en de competenties. Het feit dat de opleidingen op het terrein van CMV regelmatig het profiel en de set competenties aanpassen, is positief. Het toont aan dat de opleidingen op landelijk niveau samenwerken en zicht hebben op de eisen die het werkveld stelt aan afgestudeerden.

De afstemming van de opleiding CMV met de eigen (werk)omgeving vindt regelmatig plaats. Het auditteam constateert na een gesprek met de leden van de WVA én na bestudering van verslagen van bijeenkomsten met het werkveld dat de opleiding het werkveld regelmatig raadpleegt. Het auditteam stelt vast dat de opleiding ook via andere kanalen zicht heeft op ontwikkelingen binnen het vakgebied. Zo krijgt de opleiding via stages en docenten ruim voldoende informatie uit het werkveld. De vertegenwoordigers uit het werkveld die het auditteam gesproken heeft, lieten blijken nadrukkelijk geïnteresseerd te zijn in de inhoud en kwaliteit van de opleiding en hierover met de opleiding blijvend van gedachten te willen wisselen.

Tijdens de audit ontstond een discussie tussen het auditteam en vertegenwoordigers van het werkveld over het verschil in profilering tussen de Amersfoortse en de Utrechtse CMV-opleiding. Zoals eerder gezegd richt Amersfoort zich meer op sociaal management, Utrecht daarentegen op de meer creatieve aspecten van het vakgebied. De markt is nu rijp, zo gaf het werkveld aan, voor de CMV-afgestudeerde die het beste van beide profielen bundelt. Dus het creatieve aspect van de Utrechtse CMV opleiding en het sociaal management zoals dat in het Amersfoortse profiel is verwerkt.

Zoals één van de vertegenwoordigers het verwoordde tijdens de audit: de koppeling tussen beide profielen is interessant. Als je fors inzet op de creatieve kant van het vak, mis je het beleidsmatige, het zakelijke. Daarbij komt dat de markt voor creatief agogen erg lastig is. Daarom is de projectmanagement- en beleidskant van het vakgebied juist weer van belang.

Het auditteam stelt vast dat de opleiding beschikt over een WVA die actief meedenkt met de opleiding en die garant staat voor een profiel en een competentieset die voldoen aan de eisen van het werkveld. De WVA is ook nauw betrokken bij de herziene opleiding die in 2013-2014 in het tweede studiejaar geïntroduceerd zal worden. In dit verband is het van belang nog op te merken dat in januari van dit jaar (2012) door de directie van het Instituut voor Social Work waartoe CMV behoort een discussie is gestart tussen lectoren van het Kenniscentrum Innovatie, docenten, werkveld, en andere betrokkenen naar de behoefte aan een andere sociale professional door veranderingen in de samenleving. De opleiding wil de resultaten uit deze discussie en de resultaten uit landelijk onderzoek een plaats geven in een nieuwe CMV-curriculum. Het auditteam beschouwt dit als een goed initiatief.

Internationalisering

Internationalisering ligt wellicht voor een opleiding op het terrein van CMV niet direct voor de hand. De kaders en de sociale omgeving kunnen per land aanzienlijk verschillen. Niettemin heeft de opleiding CMV er voor gekozen om aan internationalisering aandacht te besteden (zie ook Standaard 2 onder 'Literatuur'). De doelstelling op dit terrein luidt dat afgestudeerden kennis hebben van het internationale werkveld en kunnen opereren in een internationale omgeving.

Onderzoek

Het auditteam heeft voorafgaand en tijdens de audit aandacht besteed aan de manier waarop het thema onderzoek in het curriculum op de twee locaties is verwerkt. Het auditteam stelt vast dat onder de stamcompetenties een competentie is opgenomen op het terrein van onderzoeken: 'de sociale professional verricht praktijkonderzoek'. Ook de specifieke CMV-competenties vermelden onder de eerste competentie 'Agogisch handelen' dat de CMV'er onderzoek doet naar de leefwereld van specifieke groepen met het oog op ontwikkelings- en participatiemogelijkheden van mensen.

Onder de kennisbasis, de *Body of knowledge*, zoals geformuleerd in het document Alert & Ondernemend 2.0, heeft de opleiding het kennisgebied 'Onderzoekstheorie en methode' vermeld en de hieraan gekoppelde thema's praktijkgericht en handelingsgericht onderzoek en de inzet van wetenschappelijke kennis. Terzijde merken wij op dat de opleiding hiermee voldoet aan de Dublin Descriptor 'toepassen van kennis en inzicht'. Onder Standaard 2 komen wij terug op het onderwerp 'Onderzoek' en de wijze waarop de opleiding dit heeft verwerkt in het curriculum.

Weging en Oordeel: voldoende

Het auditteam komt bij Standaard 1 tot het oordeel 'voldoende', waarbij de volgende overwegingen tot dat oordeel leiden.

- De competenties zijn op landelijk niveau geformuleerd en zijn passend in het licht van het beroep CMV. De opleiding heeft zicht op ontwikkelingen in het werkveld, mede door haar WVA.
- De competenties voor de drie varianten van de opleiding zijn identiek. Zij hebben naar het oordeel van het auditteam een duidelijke beroepsgerichtheid. Het auditteam constateert dat de opleiding aansluit bij de eisen die het werkveld stelt aan CMV afgestudeerden.
- De opleiding heeft de set competenties voldoende uitgewerkt en deze gekoppeld aan thema's waardoor de relatie tussen opleidingscompetenties en thema's voor de verschillende varianten duidelijk is.

- De ordening van de kennisbasis is een punt van aandacht: orden de theorie zoals de student deze aantreft in de literatuur en niet, zoals thans nog het geval is, op basis van CMV-thema's en opdrachten. Bijkomend voordeel van een andere ordening is dat studenten zich beter kunnen verdiepen in de theorie als de opleiding dit op een meer in tijd gecomprimeerde wijze aanbiedt.
- De onderzoekslijn is in de set competenties opgenomen (maar zie ook Standaard 2). Ook in de kennisbasis van de opleiding CMV is dit verwerkt.

Samenvattend beoordeelt het auditteam deze standaard als voldoende. De competenties zijn op hbo-bachelorniveau geformuleerd en gericht op het beroep CMV. Het werkveld is tevreden over de competenties die de opleiding nastreeft en voelt zich betrokken bij de inhoud van de opleiding. De onderzoekscomponent is aanwezig in de eindkwalificaties. Wel zijn de eindkwalificaties van de opleiding hier, sterker nog dan bij de andere CMV-opleidingen, in discussie en ontwikkeling door de bijzondere situatie van haar sterk verschillende afstudeerrichtingen. Het auditteam heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding dit ter hand neemt en beoordeelt de huidige situatie als voldoende.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inleiding

Het auditteam stelt vast, op basis van gesprekken met de teams in Amersfoort en Utrecht, dat beide locaties een eigen cultuur met zich meebrengen. Ten tijde van de audit was goed merkbaar dat er sprake is van een meer naar elkaar toegroeien van beide opleidingsteams. Beide locaties wisselen thans meer informatie uit en zij overleggen (in)formeel, zij maken meer gebruik van elkaars expertise en zij ontwikkelen één curriculum dat met ingang van september 2013 in het tweede studiejaar op beide locaties start.

De Amersfoortse locatie is nieuw en voldoet aan de eisen van een modern schoolgebouw hetgeen de hogeschool gelegenheid bood hier te starten met 'het nieuwe werken': flexibele werkplekken, uitgebreide mogelijkheden om met digitale hard- en software te werken en veel mogelijkheden voor studenten om in groepsverband te werken. De Hogeschool Utrecht werkt aan een specifieke profilering van de Amersfoortse locatie en start hier een pilot 'flexibilisering van het onderwijs'.

Visie

Voor de verschillende varianten van de opleiding en voor beide locaties geldt dat de opleiding kiest voor competentiegericht onderwijs waarbij de beroepspraktijk leidend is en waarbij studenten een kritische, onderzoekende en reflectieve houding koppelen aan vakkennis. De curricula zijn gekoppeld aan de praktijk en gegroepeerd rondom competenties en taken. De praktijkgerichtheid van de opleiding blijkt uit de keuze van de opleiding om de verschillende onderwijseenheden te koppelen aan herkenbare beroepssituaties. Studenten lopen in elke studiejaar gedurende meerdere maanden stage en voeren hun afsluitende afstudeeropdracht uit in de praktijk.

Wat betreft haar visie op het onderwijs, het didactisch concept blijkt dat voor de hoofdfase van de opleiding geldt dat CMV 'concentrisch' is opgebouwd: tijdens de vierjarige opleiding staan dezelfde competenties centraal maar op een telkens hoger beheersingsniveau. Dus: van oriënteren via kwalificeren naar integreren. Voor alle varianten van het CMV-curriculum in Amersfoort en in Utrecht geldt dat bij iedere onderwijseenheid van 5 EC, kennisverwerving, vaardigheidsontwikkeling en attitude-ontwikkeling aan de orde komen.

Structuur curricula

De curricula die de opleiding thans gebruikt kenmerken zich door een aantal uitgangspunten die voor de curricula in Utrecht en Amersfoort gelden voor de drie varianten. Om het overzichtelijk te houden vatten we de basisstructuur van de curricula als volgt samen:

- de propedeusefase van de CMV-opleiding in Amersfoort en Utrecht is in belangrijke mate identiek (door de aanwezigheid van de opleiding Creatieve Therapie wijkt de propedeuse in Amersfoort op een enkel onderdeel af van de propedeuse in Utrecht).

- de opleiding kent met SPH, MWD en CT (Creatieve Therapie in Amersfoort) een gemeenschappelijke propedeuse met een omvang van 60 EC. Deze gemeenschappelijke propedeuse geldt voor de verschillende varianten. De oriënterende stage, de studieloopbaanbegeleiding en één specifieke opleidingsmodule hebben wel een opleidingsspecifiek karakter.
- de hoofdfase van beide voltijdvarianten verschilt; zo krijgen de verschillende profielen in Amersfoort en Utrecht vorm.
- de drie varianten van CMV in Amersfoort zijn wat de thema's van de onderwijseenheden betreft vrijwel identiek. Het belangrijkste verschil op dit punt tussen de varianten is de mogelijkheid voor de deeltijd- en duale studenten om ook te leren via de werkervaringen op de werkplek.
- de hoofdfasethema's zijn een afspiegeling van de afstudeerrichting Social Management in Amersfoort (Project managen en Financiën, Stad/buurt en Beleid, Sociaal maatschappelijk Ondernemen) en het meer Cultureel Creatief profiel in Utrecht (Cultuurbrouwerij, Cultureel Maatschappelijk ondernemen, Overdrachtskunst).
- het tweede en derde studiejaar van de verschillende varianten zijn CMV specifiek ingevuld. Het laatste studiejaar bestaat uit een minor en het afstuderen. CMV specifieke minoren zijn: Kunst en Cultuureducatie, Media en cultuur, Jeugd, Sport en Bewegen, Ontwikkelingsgericht leren trainen, *Social development work*.

Het auditteam stelt vast dat de opleiding op de locatie Utrecht haar studenten de mogelijkheid biedt in de tweede helft van de studie zelf een accent aan te brengen in de studie. De opleiding heeft het hier over een specialisatie via een accentroute (Arts & Community, Media & Community of Sports & Community).

Kenmerkend voor de curricula in Amersfoort en Utrecht is de nadruk op het werken met praktijkopdrachten/casuïstiek in relatie tot een sociaal-culturele context. Uit de analyse van het studiemateriaal blijkt dat de opleiding binnen haar drie varianten aan de ontwikkeling van elke competentie regelmatig aandacht besteedt (het concentrische onderwijsmodel). De student moet elke competentie op een steeds hoger niveau beheersen. In de studiehandleiding heeft de opleiding duidelijk vermeld aan welke competenties de studenten in de betreffende module werken en op welke specifieke leerdoelen de opleiding zich richt.

'Vrije profilering'

Binnen de kaders van de 'vrije profilering' kunnen studenten ook zelf een programma samenstellen. De uitdrukking 'vrije profilering' is een 'Utrechtse' term voor de minor. Gedurende een half jaar volgen voltijdstudenten CMV in het vierde studiejaar hun vrije profilering. Voor deeltijdstudenten en duale studenten geldt dat zij in hun vierde studiejaar gedurende drie maanden hun vrije profileringsruimte volgen.

Tot de verplichte criteria voor de 'vrije profilering' behoren: geen substantiële overlap met de major, de student verwerft competenties op tenminste hbo-bachelorniveau, studie-uren kan de student aantoonbaar maken en de vrije profilering leidt tot een te beoordelen product. Voorbeelden zoals de opleiding die geeft zijn: het verbreden van de competenties op het terrein van leiding geven of vrije ondernemerschap, methodische verbreding van het competentiepakket, het uitvoeren van onderzoek in het buitenland, etc. Het auditteam acht de studiehandleiding rond de vrije profileringsruimte alsmede de wijze waarop de opleiding dit heeft vormgegeven adequaat.

Inhoud curricula

Het auditteam heeft de curricula bestudeerd van de CMV-opleiding in Utrecht en Amersfoort in de drie varianten. Hieruit is het volgende beeld ontstaan.

Het curriculum voor de propedeuse is, zoals we al eerder geconstateerd hebben, vrijwel identiek tussen de opleiding in Amersfoort en Utrecht. In dat eerste studiejaar biedt de opleiding onderwijs aan in blokken:

- Ontwerpen van een plan van aanpak
- Verhelderen van de vraag van de cliënt/doelgroep
- Activeren van personen en groepen
- Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit
- Verrichten van onderzoek
- Uitbrengen van een beleidsadvies
- Verkennen van het werkveld
- Innoveren van de beroepspraktijk

Daarnaast besteedt de opleiding aandacht aan het sturen van de eigen loopbaan en ontwikkeling, het werken in de beroepspraktijk en het oriënteren op het beroep.

Locatie Utrecht

Voor het CMV curriculum van de voltijdvariant in Utrecht geldt in het tweede tot en met vierde studiejaar (de hoofdfase) dat de student zich verder ontwikkelt wat kennis en vaardigheden betreft. Vooral in het tweede studiejaar staan vakinhoudelijke studieonderdelen op het programma. We noemen: Politiek en Bestuurskunde, Methodiek, Kunst, Media, Sport, Cultuurbrouwerij en Homo Ludens. Het auditteam heeft de verschillende studieprogramma's bestudeerd waaronder beide laatstgenoemden. Homo Ludens, de spelende mens, bestaat uit twee onderdelen: de lerende mens als fenomeen en spel als methodiek vanuit de theorie van de 'homo ludens'. De opleiding besteedt bij de beschrijving van dit studieonderdeel aandacht aan de methodische context van 'leren', de theorievorming, de werkvormen de competenties, de leerdoelen, de opdrachten en de toetsing. De studiehandleiding rond Cultuurbrouwerij is helder vormgegeven: Inleiding, inhoud van het studieonderdeel, werkvormen en lesschema, opdrachten, leerdoelen, etc. zijn adequaat uitgewerkt. De opleiding behandelt dit onderwerp vanuit de gedachte dat er thema's zijn die: in de sociaal-culturele traditie verankerd zijn, steeds opnieuw opduiken (rituelen, mythologische verhalen, folklore) en telkens in de geschiedenis terugkeren. Inzicht in dit, wat de opleiding noemt 'historisch continuüm' is belangrijk voor een goede beroepsuitoefening binnen CMV.

Daarnaast is er sprake van een forse component praktijk/stage. Zo is in het tweede studiejaar 15 EC gereserveerd voor stage en 5 EC voor het praktijkleren. In het derde studiejaar volgt de Utrechtse voltijdstudent een halfjaar stage. Het auditteam vraagt nadrukkelijk aandacht voor het feit dat deze forse stagecomponent bij studenten leidt tot problemen om een geschikte stageplek te vinden. Dit geldt specifiek voor de locatie Utrecht: studenten moeten hier zelf op zoek naar een geschikte stageplek. De opleiding geeft wel tips wat betreft stage adressen. Ook kunnen studenten via internet stageadressen achterhalen. De studievereniging heeft recent een stagemarkt georganiseerd; een fraai initiatief volgens het auditteam.

De opleiding wijst er op dat de stageproblematiek, in het bijzonder het aantal stageplekken dat aan de eisen van de opleiding voldoet, een aandachtspunt is binnen het traject van onderwijsvernieuwing. Studenten vinden veelal een stageplek maar het werkveld heeft daarbij de voorkeur voor een kortere fulltime stageperiode in plaats van de lintstage van 2 of 3 dagen in de week die de opleiding aanbiedt. Daarom is de CMV-stage thans als een blokstage in het curriculum opgenomen. Een adequate interventie van de opleiding.

De student sluit zijn studie af in het vierde studiejaar met een 'praktijkopdracht afstudeerfase', een 'eindpresentatie afstudeerfase', een schriftelijk werkstuk en de vrije profilering/de minor.

Locatie Amersfoort

Het CMV-voltijdcurriculum voor de hoofdfase heeft in Amersfoort een andere invulling dan het voltijdcurriculum in Utrecht. Zo besteedt de opleiding in Amersfoort aandacht aan studieonderdelen zoals: Sociale media, Sociaal beleid, Wijkontwikkeling, Stad Buurt en Beleid, Stedelijke vernieuwing, Sociale wet- en regelgeving en Diversiteitsmanagement. In het tweede en derde studiejaar voeren de Amersfoortse studenten drie projecten uit: Wijkgerichte werken, Stedelijke vernieuwing en Maatschappelijke dienstverlening. In het derde jaar lopen zij drie maanden stage. Het vierde studiejaar bestaat uit een praktijkonderzoek, het Project leiden, Methodiek vernieuwen, een eindpresentatie en de vrije profilering van 30 EC. Het auditteam constateert dat studenten zich binnen de kaders die de vrije profilering biedt, kunnen specialiseren op een bepaald terrein binnen CMV (zie hiervoor onder 'Vrije profilering').

Voor de deeltijd/duale variant in Amersfoort geldt een propedeusecurriculum dat voor een deel overlap vertoont met het curriculum van de voltijdvariant. In de propedeuse besteedt de opleiding hier onder andere aandacht aan: het verhelderen van de vraag van de klant/cliënt, het ontwerpen van een plan van aanpak, creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit en beleidsadviesing. Veel aandacht in de propedeuse besteedt de opleiding aan het sturen van de eigen loopbaan en ontwikkeling van de deeltijd-/duale student en aan professionalisering in de praktijk.

Voor het tweede studiejaar van de deeltijd- en duale CMV-varianten geldt dat studieonderdelen behandeld worden die we ook zijn tegengekomen bij het curriculumoverzicht CMV van de Amersfoortse voltijdvariant. Dus ook hier aandacht voor Wijkontwikkeling, Stad, buurt en Beleid en Sociaal beleid. In het tweede studiejaar is er ook veel ruimte (de helft van het aantal EC's) voor de praktijk. Wij merken hier op dat indien een deeltijdstudent op de eigen werkplek geen mogelijkheid heeft om opdrachten uit te voeren, deze hierbij ondersteuning krijgt vanuit de opleiding om een voor alle partijen bevredigende oplossing te vinden door de opdracht uit te voeren op een andere plek.

In het derde studiejaar treffen we opnieuw een forse component praktijk aan; ook nu 30 EC's. Daarnaast is er aandacht voor praktijkonderzoek, praktijkmanagement en veranderingmanagement.

Het vierde studiejaar van de deeltijd-/duale CMV-opleiding staat in het teken van onderzoek, praktijk en de vrije profilering.

De opleiding heeft het CMV-curriculum voor beide vestigingen en voor de drie varianten op een duidelijke wijze uitgewerkt. Ook studenten geven aan dat zij in de studiegids en op de opleiding in Amersfoort en Utrecht zelf in voldoende mate geïnformeerd worden over de structuur en de vakinhoudelijke kant van het curriculum. De in de curricula opgenomen studieonderdelen zijn functioneel en de curricula zijn doelmatig van opzet.

Het auditteam stelt vast dat het 'in de lucht houden' van verschillende curricula op verschillende locaties met verschillende docententeams ingewikkeld oogt. De opleiding bevestigt dit beeld en is al eerder tot de (terechte) conclusie gekomen dat '...een meer inhoudelijke overeenstemming en afstemming tussen beide curricula nodig is'. Positief in dit verband is dan ook dat de opleiding thans één nieuw CMV curriculum ontwikkelt waarbij het streven is om beide oorspronkelijke profielen, het Amersfoortse en het Utrechtse profiel, als afstudeerrichting op te nemen.

Internationalisering

Positief is het auditteam over het feit dat de opleiding in het derde studiejaar aandacht besteedt aan internationale aspecten bij verschillende studieonderdelen. Daarmee volgt de opleiding de besluitvorming zoals geformuleerd door het Instituut Social Work in 2010. Het auditteam vindt het belangrijk dat dit aspect op deze wijze geborgd is binnen de Hogeschool Utrecht. In 2011-2012 heeft de opleiding een internationale dag georganiseerd waar studenten zich kunnen oriënteren rond internationale thema's op het terrein van CMV.

Zij kan de aanleiding vormen voor studenten om zich in het buitenland te oriënteren, om daar stage te lopen of daar de scriptie te schrijven.

De opleiding biedt studenten op beide locaties gelegenheid om in het derde studiejaar stage te lopen in het buitenland. Ook kunnen studenten in het vierde jaar hun minor in het buitenland volgen, zij het onder strikte voorwaarden. Het aantal studenten dat van deze mogelijkheden gebruik maakt is beperkt. Het gaat per studiejaar om enkele studenten. Studenten dienen, als ze in het buitenland binnen de kaders van CMV gaan studeren, het verplichte studieonderdeel 'Internationaal StudieTraject' te volgen. Voor de beide locaties zijn studiereizen naar het omliggende buitenland opgenomen. Voor Utrecht is dat een studiereis naar Berlijn en voor Amersfoort een studiereis naar Antwerpen. In beide gevallen staat de internationale context van Social Work centraal. Het auditteam wijst hier ook op de aandacht binnen de opleiding voor de culturele achtergrond van groepen migranten. Ook dat maakt deel uit van internationalisering.

Onderzoek en lectoraten

Binnen de verschillende varianten van de CMV-opleiding besteedt de opleiding vanaf het eerste studiejaar aandacht aan onderzoek, binnen de kaders van de onderzoekslijn. Studenten maken hierbij kennis met de verschillende fasen van praktijkgericht onderzoek. Het accent ligt dan vooral op de beantwoording van vragen zoals: hoe formuleer je een onderzoeksvraag, hoe verzamel je literatuur en data, hoe voer je onderzoek uit en hoe zet je de resultaten op papier. Voor de verschillende studieonderdelen zet de opleiding docenten in met kennis van en inzicht in onderzoek.

Tijdens de verschillende studieonderdelen waarbinnen onderzoek aan bod komt, voeren studenten thans zelf ook onderzoeksopdrachten uit. Bijvoorbeeld binnen de kaders van projecten. Het gaat daarbij concreet om: documentenanalyse, interviews en vragenlijsten. Het analyseren van onderzoeksresultaten is er op gericht te leren conclusies te trekken en op basis van het uitgevoerde onderzoek aanbevelingen te formuleren. De studenten in het eerste studiejaar leren cliënttevredenheidsonderzoek uit te voeren. Daarnaast volgen studenten het studieonderdeel 'Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit'.

Tijdens de hoofdfase volgen studenten in Utrecht twee blokken Methodiek. Ieder blok omvat 5 EC. Daarnaast voert de student in het derde studiejaar een praktijkonderzoek uit. Voor Amersfoortse studenten geldt dat zij in het tweede studiejaar aandacht besteden aan praktijkonderzoek, in het derde studiejaar het studieonderdeel 'Scenario onderzoek' volgen en in het vierde studiejaar opnieuw praktijkonderzoek uitvoeren. Wij merken in dit verband op dat de opleiding nadrukkelijk inzet op verbetering van de onderzoekscomponent. Deze verbetering is binnen CMV 'uitgerold' maar heeft het vierde studiejaar nog niet bereikt.

Voor de deeltijd- en duale studenten geldt dat ook zij in hun curriculum te maken krijgen met de onderzoekscomponent, zo stelt het auditteam vast. In het Amersfoortse propedeuse curriculum deeltijd/duaal zijn de studieonderdelen 'Verrichten van onderzoek' en 'Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit' opgenomen. In het derde studiejaar is het studieonderdeel 'Praktijkonderzoek' opgenomen en in het vierde studiejaar 'Onderzoeken en vernieuwen'.

Uit de gesprekken tijdens de audit en uit de documentatie blijkt dat de opleiding de relatie tussen onderwijs en onderzoek verder wil versterken. De Hogeschool Utrecht heeft in het Kenniscentrum Sociale Innovatie verschillende lectoraten ondergebracht van de faculteit Maatschappij en Recht. Voor de opleiding CMV is met name het lectoraat Participatie & Maatschappelijke Ontwikkeling van belang. Het auditteam heeft gesproken met de lector en leden van het Kenniscentrum. De lector begeleidt geen studenten op individuele basis. Wel voert hij samen met docenten en studenten projecten uit en geeft regelmatig gastcolleges. Hij merkt dat CMV-studenten vooral 'doeners' zijn.

Ze zetten vaak eerste stappen om daarna na te denken wat ze doen en, vooral, waarom ze het doen. Hij ziet het onder andere als zijn taak om studenten (en docenten) te leren afstand te nemen, te reflecteren op hun handelen en daarbij theorievorming en bronnenraadpleging een plek te geven.

Samenwerking tussen de CMV-opleiding en het Kenniscentrum heeft inmiddels vorm gekregen binnen de onderwijsseenheid Praktijkonderzoek en met ingang van het huidige studiejaar in de minor Jeugd, Sport en Bewegen. Ook kunnen onderzoeksopdrachten binnen de kaders van het Kenniscentrum worden uitgevoerd.

In de eerder genoemde 'Studiehandleiding Vrije Profilerings' besteedt de opleiding aandacht aan de wijze waarop studenten kunnen participeren in de Kenniskringen. Vanuit de Kenniskringen volgt binnenkort, zoals elk jaar, een aanbod voor studenten om actief te participeren in lopende onderzoeksprojecten. Het gaat hierbij om deelaspecten van onderzoek waaraan studenten kunnen deelnemen en die passen bij het niveau dat van een hoofdfase CMV student (alle varianten) verwacht mag worden. Studenten kunnen op deze activiteiten solliciteren of zich rechtstreeks inschrijven.

Om de wisselwerking tussen het CMV-onderwijs en onderzoek te versterken, zijn binnen CMV onlangs hogeschoolhoofddocenten benoemd die als kerntaak hebben het versterken van de relatie tussen onderwijs en onderzoek. Zij moeten het wetenschappelijk karakter, het *evidence based* handelen, handen en voeten geven. Het auditteam is positief over het feit dat de hogeschool op dit punt fors wil inzetten door binnen het instituut totaal acht hogeschooldocenten aan te stellen. Het auditteam constateert dat er binnen de Faculteit Maatschappij en Recht, binnen het Instituut Social Work en binnen de verschillende opleidingen, waaronder CMV, verschillende initiatieven genomen worden om de onderzoekscomponent verder vorm te geven. We noemen:

- Het verder invulling geven aan/het verbeteren van het onderzoeksonderwijs;
- Het werven van externe opdrachten die zich lenen voor onderzoek;
- Het participeren van studenten in onderzoeken bij het kenniscentrum;
- Cursussen op het terrein van onderzoeksmethoden waarop docenten kunnen intekenen; volgens het auditteam een belangrijk punt dat door de opleiding goed gemonitord moet worden.

Alumni

De opleiding volgt haar alumni niet op een gestructureerde wijze. De binding alumni-werkveld kan sterker. Veel meer haalt de opleiding informatie uit de HBO-Monitor over het wel en wee van afgestudeerde CMV'ers. Als één van de redenen noemt de opleiding het feit dat alumni vaak als zzp'ers werken en daardoor in de anonimiteit lijken te verdwijnen. Positief is dat de opleiding CMV in 2013 een alumnidag organiseert en dat zij een rol wil spelen in alumnicontacten. De opleiding zet hierbij studenten in om dit te organiseren. In ieder geval, zo stelt het auditteam vast na het gesprek met alumni, blijkt dat de opleiding meer 'gebruik' mag maken van hen. Alumni zouden, evenals het werkveld, studenten een beter beeld kunnen geven over de positie van CMV'ers in het werkveld. De studenten krijgen ook de mogelijkheid om in de Utrechtse vestiging op 'de Brink' tijd te besteden aan alumni activiteiten. Tevens is er aandacht voor duurzame relaties met het werkveld, door langdurende projecten en trajecten in programma's gezamenlijk aan te pakken. Meerjarig dus gericht op borging en implementatie.

Studielast en contacturen

Het auditteam heeft de gelegenheid gehad om uitgebreid te spreken met studenten in Amersfoort en Utrecht van de verschillende opleidingsvarianten. Hierbij is de studielast een gespreksonderwerp geweest. Vastgesteld kan worden dat de nieuwe teamleider van de opleiding, die naar de mening van het auditteam de juiste persoon op de juiste plek is, de studielast van de opleiding heeft aangepakt. Zo blijkt uit de documentatie en uit de gesprekken met studenten dat de studielast sterk wisselde per studiejaar.

Zo was de studielast in het tweede jaar te laag terwijl die in het derde jaar juist (veel) te hoog was. Ook waren er in het tweede studiejaar weinig contacturen en moesten studenten 'veel zelf doen' (zie hierna).

Onder de nieuwe teamleider wordt dit probleem aangepakt. De oorzaak van de als gering ervaren studielast is getraceerd: de overstap van met name het eerste naar het tweede studiejaar ervaren studenten als 'groot'. Studenten moeten leren zelf te problematiseren, hetgeen ze vervolgens ervaren als weinig te doen hebben en/of weinig contact hebben. Het auditteam spreekt zich er nadrukkelijk voor uit om dit punt aan te pakken en studenten bij deze overgang beter te begeleiden en daardoor de gerealiseerde studielast te verhogen. Meer begeleiding van studenten is daarbij één thema, het aanbieden van meer verdiepende vakinhoudelijke kennis een volgend aandachtspunt om de studielast te verhogen (zie ook onder literatuur).

Al tijdens de eerste visitatieronde, zo'n zes jaar geleden, constateerde het auditteam dat de docent/studentratio met een ratio rond 1:33 boven het landelijk hbo-gemiddelde lag. Lag deze ratio in 2009 nog op dat niveau, in het studiejaar 2011-2012 is dit op een acceptabele 1:27 terechtgekomen. Wij merken in dit verband op, dat naast personeel met een vaste aanstelling een substantiële inzet van personeel niet in loondienst gerealiseerd wordt.

Nog een belangrijk punt dat tijdens de audit naar voren kwam en waar wij in deze rapportage melding van willen maken: het meeliftgedrag van studenten. Studenten voeren veel opdrachten uit in groepen. Als studenten proberen mee te liften, is het aan studenten zelf om de meelifter daarop aan te spreken. De opleiding acht dit een onderdeel van hun leerproces: later in de praktijk komen tot een evenwichtige, eerlijke taakverdeling tussen de medewerkers van een organisatie. We hebben in het gesprek met de studenten ook goede voorbeelden gehoord van studenten die dat punt aanpakken binnen projectgroepen, daarbij ondersteund door docenten. Het auditteam kan ermee akkoord gaan dat het initiatief in eerste instantie bij studenten ligt, vooropgesteld dat de opleiding ook zelf een vinger aan de pols houdt wat betreft de individuele bijdrage van studenten bij het uitvoeren van een opdracht.

Literatuur

Het auditteam heeft de literatuurlijsten bestudeerd voor beide locaties. Daaruit blijkt dat de opleiding gebruik maakt van recente, veelal Nederlandstalige literatuur. De gebruikte literatuur is adequaat en actueel voor de drie varianten waarin de opleiding wordt aangeboden.

Literatuur op het raakvlak van cultuur en sociale vakken is duidelijk aanwezig. De gebruikte literatuur is voornamelijk Nederlandstalig. In dit verband merkt het auditteam op dat het opnemen van ook Engelstalige publicaties versterkt moet worden. Voor het nieuwe curriculum geldt dat internationale literatuur hierin een plek dient te krijgen. Op het voor de opleiding relevante terrein is prima anderstalige literatuur beschikbaar. Ook uit docentevaluaties blijkt (zie hierna) dat zij pleiten voor een zwaardere theoretische component binnen de opleiding op beide vestigingen, hierbinnen kan dan de internationale oriëntatie een logische plek krijgen. Studenten gaven tijdens de audit aan, en dit wordt onderschreven door evaluaties onder studenten, dat zij tevreden zijn over de door de opleiding voorgeschreven literatuur.

Instroom

De opleiding kent een heterogene instroom waaronder havisten, mbo'ers en een enkele vwo'er. De meeste studenten, en hun aantal is in percentages uitgedrukt vrij constant, zijn afkomstig van de havo, gevolgd door mbo'ers.

Studenten met een afgeronde mbo-4 opleiding, een havo- of vwo diploma zijn toelaatbaar tot de opleiding CMV. Voor deeltijdstudenten geldt dat zij een arbeidsovereenkomst moeten kunnen tonen bij de aanvang van de studie en bij de start van elk nieuw studiejaar.

Duale studenten dienen te beschikken over een tripartiteovereenkomst (student-opleiding-werkgever) alvorens zij met de studie kunnen starten. Zij moeten verplicht betaald werk uitvoeren.

Het lage taalvaardigheidsniveau van een grote groep studenten is een nadrukkelijk punt van aandacht. Daarom is besloten om hier extra aandacht aan te besteden op hogeschoolniveau waarbij de onderwijsinstelling studenten de gelegenheid biedt hun taalvaardigheid op het juiste niveau te brengen. Docenten letten bij de beoordeling van studentproducten niet alleen op de inhoud maar tevens op het taalgebruik van studenten.

De havo-instroom bedraagt in 2011 54 procent bij de voltijdvariant (N=136) en 47 procent bij de deeltijdvariant (N=15). Het aantal duale CMV studenten is nihil en komt niet boven één student per studiejaar uit. Het auditteam zet vraagtekens bij de levensvatbaarheid van de duale variant.

Instromende studenten met een functiebeperking kunnen de opleiding in de drie varianten volgen. De opleiding adviseert hun bij de start van een studiejaar contact op te nemen met de studentendecaan. Het is dan mogelijk aanpassingen en voorzieningen te regelen. De functiebeperkingen waar de hogeschoolbrede regeling op van toepassing is, zijn duidelijk vermeld in de studiegids. Studenten die problemen hebben met spreek- en/of luistervaardigheden, kunnen de studentendecaan raadplegen die in voorkomende gevallen adviseert of hen doorverwijst.

Uit de gesprekken met studenten op beide locaties is gebleken dat de opleiding 'goed te doen' is en door een groep studenten als 'geen zware studie' is gekwalificeerd. Uitgangspunt bij de opleiding is om aan te sluiten bij eindniveau havo, zowel wat inhoud als wat didactische werkvormen betreft. In dit verband is het van belang om op te merken dat de doelstelling van het voltijdcurriculum is om de student vanuit een onderwijsleersituatie die aansluit bij hun vooropleiding stapsgewijs te ontwikkelen naar een toenemende zelfstandigheid van de student. Een goede 'insteek' van de opleiding, vindt het auditteam.

Voor mbo-studenten geldt dat zij onder strikte voorwaarden de opleiding kunnen instromen in het tweede studiejaar. Zij dienen hiervoor deel te nemen aan een instroomassessment. Tijdens de audit is gebleken dat de opleiding op dit punt de instroomeisen voor mbo'ers in de hoofdfase heeft aangescherpt. Dit is verder geconcretiseerd in het *Beoordelingsformulier Portfolio-assessment voor toelating tot hoofdfase Social Work*. Teveel mbo'ers verlieten de opleiding voortijdig of studeerden te lang. Een terechte maatregel volgens het auditteam.

Studieloopbaanbegeleiding en studeerbaarheid

Het auditteam stelt vast dat aan de studieloopbaanbegeleiding, blijkt uit het studiepuntenoverzicht, EC's verbonden zijn. In Amersfoort noemt CMV de begeleiding van studenten: Persoonlijke Professionele Ontwikkeling, in Utrecht: Studieloopbaanbegeleiding. Uit het gesprek dat het auditteam heeft gevoerd met studenten in Amersfoort en Utrecht is gebleken dat zij tevreden zijn over de begeleiding en de studeerbaarheid van de opleiding. Studenten in Amersfoort waarderen in dit verband de kleinschaligheid.

Studieloopbaanbegeleiding binnen CMV op beide locaties richt zich vooral op het leren te leren, de professionele beroepshouding en het maken van keuzes binnen de studie en het leggen van accenten binnen de opleidingen bij de voorbereiding op de beroepspraktijk. De begeleiding is er op gericht om studievertraging te voorkomen, zo geeft de opleiding zelf aan, hetgeen niet altijd lukt, gelet op de rendementcijfers. De studieloopbaanbegeleider van de student heeft bij het voorkomen van studievertraging een centrale rol en is de eerste aanspreekpartner binnen de opleiding voor de student. Iedere student heeft vanaf het eerste jaar een studieloopbaanbegeleider.

Alle studenten, in groepen van vier, krijgen tijdens hun derde studiejaar een supervisietraject van tien bijeenkomsten begeleid door gecertificeerde supervisors. Hier bespreekt de opleiding met de studenten vraagstukken waar zij mee geconfronteerd worden tijdens stages. In het gesprek met studenten is naar voren gekomen dat zij dit een essentieel programmaonderdeel vonden dat bijdroeg aan hun ontwikkeling als professional.

In de Onderwijs- en Examenregeling is vastgelegd op welke wijze de opleiding de begeleiding van studenten vormgeeft. Eveneens in de Onderwijs- en Examenregeling heeft de opleiding de procedure vastgelegd rond het Bindend Studieadvies. Bestudering laat zien dat een student een positief studieadvies ontvangt indien hij aan het einde van het eerste jaar van inschrijving in de propedeuse minimaal 45 EC's heeft behaald. Deze eisen zijn duidelijk beschreven in de studiegidsen.

Wat betreft de omvang van de contacturen blijkt dat de feitelijke contacttijd voor voltijdstudenten per onderwijseenheid verschilt en tussen 12 en 14 contacturen ligt per week in de propedeuse. De gemiddelde contacttijd in het tweede studiejaar bedraagt in Utrecht in het tweede studiejaar 8 uren en in het derde studiejaar maximaal 6 uren. In Amersfoort ligt de contacttijd hoger omdat er minder stages in het curriculum zijn opgenomen. Het auditteam pleit er nadrukkelijk voor om de contacttijd te verhogen. Het intensiveren van de studie door bijvoorbeeld het aantal contacturen te vergroten is een voor de hand liggende noodzakelijke maatregel (zie ook hierna onder 'Docenten'). Voor deeltijd- en duale studenten geldt dat zij gedurende de hele studie acht contacturen hebben.

De studielast heeft de opleiding zoveel als mogelijk over de vier studiejaar van de varianten verdeeld. Docenten dienen in hun studiewijzer een verantwoording te geven van de studiebelasting van het door hen verzorgde onderdeel waarbij er van uitgegaan wordt dat studenten acht pagina's per uur kunnen bestuderen. Gevraagd naar de studielast geven studenten aan dat de opleiding goed te doen is; van de bevroegde studenten kwam niemand aan de 40 uur studie per week. Veelmeer werd een studiebelasting genoemd van rond 30 uur. Hier blijkt dus nog voldoende ruimte voor de beoogde verzwaring en de uitbreiding van het aantal contacturen. Het auditteam benadrukt beide aspecten hier nogmaals.

Voorzieningen en informatievoorziening

Het auditteam was zeer te spreken over de opleidings specifieke voorzieningen: de eigen lokalen voor handvaardigheid, drama, de voorzieningen voor het gebruik van audiovisuele middelen en de goed geoutilleerde mediatheek. Alleen de lesomgeving in Utrecht krijgt terecht kritiek.

De vestiging in Amersfoort is recent opgeleverd en maakt een opgeruimde indruk waar zowel docenten als studenten gemakkelijk hun weg weten te vinden. De Amersfoortse studenten geven expliciet aan het een organisatorisch goede opleiding te vinden met heldere studiehandleidingen en goede roostering. Mediatheek en lokalen zien er op beide vestigingen verzorgd uit. Studenten maken gebruik van voorzieningen die algemeen beschikbaar zijn voor studenten van de hele hogeschool. Studenten kunnen in de mediatheek terecht voor tijdschriftartikelen, zowel op papier als digitaal, en voor boeken. Voor de opleiding specifieke vakliteratuur is aanwezig. De studieruimten zijn geschikt om zowel in groepsverband als individueel te werken. Het aantal pc's is ruim voldoende. Studenten zijn tevreden over de gebouwen. Het auditteam onderschrijft de mening van de opleiding over het Utrechtse gebouw dat hier meer zelfwerkbaarheden voor studenten gecreëerd moeten worden; het gebouw heeft nu veel weg van een 'lesgebouw' in de traditionele zin.

De informatievoorziening aan studenten via Osiris is voldoende, zo geven zij zelf aan. Mededelingen, waaronder roostering, komen op tijd binnen.

Rendementen

Het totaal aantal CMV studenten ligt sinds 2005 ruim boven 500. Voor de voltijdopleiding geldt, zoals we hiervoor gezien hebben, dat het vooral havisten zijn die de opleiding CMV in Amersfoort en Utrecht instromen. Opvallend is dat de verdeling tussen de verschillende instroomgroepen binnen de voltijdvariant over de jaren stabiel is. Het beeld dat vooral vwo'ers de opleiding vlot doorlopen, vindt zijn bevestiging in het percentage studenten dat de opleiding met een diploma verlaat per instroomgroep. Het zijn vooral vwo'ers die de opleiding binnen de nominale studieduur afronden.

De rendementen van de voltijdvariant CMV liggen niet hoog: na vijf jaar heeft 45 procent een diploma van het cohort 2006. Van het cohort 2007 is dit na vier jaar 23 procent en zal, zo verwacht de opleiding, na vijf jaar weer op het langjarig gemiddelde van 50 procent uitkomen, vergelijkbaar met de landelijke rendementen. We laten het rendement van de duale variant buiten beschouwing gelet op onze eerdere melding van het aantal instromende studenten: één.

Het aantal deeltijdstudenten is in beide vestigingen beperkt. Percentages zeggen dan weinig of niets. Het totaal aantal deeltijdstudenten over beide vestigingen ligt in de periode 2006-2011 tussen 15 en 24 studenten. In 2010 stroomden 18 studenten in, in 2011 15 studenten. Veelal zijn dit studenten met een mbo- of havo-achtergrond en daarmee verschilt de populatie deeltijdinstromers niet veel van de voltijdinstromers. Het rendement van de deeltijdopleiding ligt niet hoog. Na vijf jaar studeren sluit 52 procent van de deeltijdstudenten (cohort 2005) de opleiding af met een diploma. Van het cohort 2007 heeft 39 procent de opleiding na vier jaar verlaten met een diploma.

De opleiding wijst er zelf op dat de rendementen over het geheel genomen laag zijn. Een verdere indicatie hiervoor is ook dat bij de aanvang van het vorig studiejaar nog 90 langstudeerders (langer dan vier jaar studierend) ingeschreven stonden bij de opleiding. Een aparte projectgroep van senior docenten heeft de opdracht gekregen om het aantal langstudeerders af te laten nemen. Momenteel zijn er 76 langstudeerders. Binnen de kaders van het langstudeerdersbeleid maakt de opleiding een onderscheid tussen kansrijke en kansloze studenten. Laatstgenoemden krijgen het, terechte, advies om zich niet meer in te schrijven voor de studie.

Het auditteam stelt tenslotte vast dat de opleiding sinds vorig studiejaar studenten die de Bindend Studieadviesnorm van 45 EC hebben gehaald maar nog niet het propedeutisch examen hebben afgelegd de gelegenheid biedt een zogenaamde 'zomersprint' te volgen. Dit programma moet er toe leiden dat het propedeuserendement verbetert. Een goed initiatief volgens het auditteam.

Personeel

Het auditteam heeft de cv's bestudeerd van de docenten en constateert dat ze toegerust zijn de opleiding in Amersfoort en Utrecht te verzorgen. De docenten passen goed bij het profiel van de opleidingen in beide steden. Dat wil zeggen: hun vakinhoudelijke kennis en hun kennis van de praktijk zijn voldoende (maar: zie hierna voor een kanttekening). Er is sprake van twee docententeams met als kenmerk een mix van de juiste vakkennis en de juiste praktijkkennis. Masterafgestudeerden, gepromoveerd, hogeschool(hoofd)docenten en een goede teamleider maken dat het auditteam het docentenkorps van beide locaties kwalitatief als ruim voldoende beoordeelt.

Verschillende docenten zijn rechtstreeks uit de praktijk afkomstig hetgeen door studenten gewaardeerd wordt: zij larderen theorie met praktijk op een speelse wijze. Toch, zo laat het werkveld weten tijdens de audit, zou het goed zijn als docenten meer in het werkveld zouden 'rondlopen'. Door de drukte komt dat er gewoon niet van, zo stelt het auditteam vervolgens vast.

Positief in dit verband is het initiatief om meer praktijkvoorbeelden van deeltijdstudenten op te vragen en op basis hiervan binnen de verschillende varianten (dus óók de voltijdvariant) met deze praktijkvoorbeelden als casussen aan de slag te gaan. De praktijk in Amersfoort om voltijd- en deeltijdstudenten deels samen programmaonderdelen te laten volgen werkt voor beide groepen studenten stimulerend, zo bleek tijdens het gesprek met studenten.

De werkdruk binnen de opleiding is hoog. Zoals de opleiding het zelf uitdrukt: 'Stressfactoren zoals werkdruk en werk-thuis-interferentie en emotionele belasting scoorden relatief laag'. Als positief merkt het auditteam op dat de opleiding open is over de problemen die docenten ervaren. En dan betreft het niet alleen de hierboven genoemde factoren maar ook de achterblijvende betrokkenheid van het personeel en het proces van onderwijsvernieuwing. Het opbouwen van een teamcultuur staat centraal de komende jaren. Het auditteam stelt vast dat de opleiding op het punt van medewerkerstevredenheid nog een forse slag moet maken. De eerste aanzet daartoe moet het Toekomstplan CMV zijn dat komend jaar geïmplementeerd zal worden. Het auditteam heeft er vertrouwen in dat de huidige teamleider de rol van bruggebouwer goed kan vervullen en leiding kan geven aan de integratie van beide teams.

Weging en Oordeel: voldoende

Het auditteam komt bij Standaard 2 tot het oordeel 'voldoende' waarbij de volgende overwegingen tot dit oordeel hebben geleid.

- De opleiding geeft de student de gelegenheid om op een zowel vakinhoudelijk als didactisch gestructureerde wijze de CMV-competenties te behalen.
- De onderzoekscomponent binnen de opleiding is thans in het curriculum aanwezig maar had het vierde studiejaar nog niet bereikt ten tijde van de audit. De opleiding heeft hier wel, zo stelt het auditteam vast, nadrukkelijk op ingezet.
- De vrije profilering is op een adequate wijze vormgegeven binnen de opleiding.
- Het aantal uren dat studenten besteden aan hun studie, 30, kan hoger. Meer contacturen en de introductie van Engelstalige literatuur kunnen hierbij een rol spelen (zie volgend punt).
- De literatuur is van voldoende niveau, maar mag qua omvang zwaarder en internationaler qua oriëntatie.
- Meer betrokkenheid van alumni bij de opleiding is van belang. Initiatieven daartoe kwam het auditteam tegen tijdens de audit.
- De kwaliteit van de docenten is voldoende; het merendeel heeft een relevante wo-opleiding afgerond en beschikt over passende werkervaring.
- De werkdruk en betrokkenheid van docenten bij de opleiding is een gewichtig thema. Echter, zo is gebleken, de opleiding heeft eerste maatregelen genomen om de problematiek de komende jaren aan de orde te stellen.
- De rendementen kunnen beter. De opleiding werkt op een serieuze wijze aan de verbetering van de rendementen, zij het met wisselend succes, zo blijkt. De genomen maatregelen, waaronder het 'zomersprint'-programma, lijken het auditteam adequaat en wijken niet af van maatregelen die ook andere opleidingen nemen.
- De studieloopbaanbegeleiding van de opleiding is gericht op een professionele beroepshouding en dient, zo is het tenslotte ook bedoeld, als een oriëntatie op het latere beroep.
- De opleiding sluit bij verschillende onderwerpen aan op ontwikkelingen in het buitenland. Ook biedt zij haar studenten de gelegenheid om stage te lopen in het buitenland.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Examencommissie

Het instituut kent één examencommissie. De regeling rond de examencommissie is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). Deze commissie ziet zich geconfronteerd met een veranderende rol ten opzichte van haar rol in het verleden. Thans staat, en het auditteam (h)erkent dit, kwaliteitsbewaking centraal. Toezicht op het eindniveau van de verschillende opleidingen binnen het instituut is een voorbeeld van de kwaliteitsbewaking. Om het niveau te bewaken zijn er formele en informele contacten tussen de leden van de examencommissie en opleidingsmanagers, coördinatoren, studenten en decanen. De examencommissie rapporteert jaarlijks haar bevindingen aan het bevoegd gezag en stelt naar aanleiding van haar rapportage een aantal verbetervoorstellen op. Het auditteam heeft tijdens de audit gesproken met leden van de examencommissie en de toetscommissie: de voorzitter van de examencommissie van het Instituut Social Work, met het lid van de examencommissie vanuit CMV en met het lid van de toetscommissie vanuit CMV.

Taken en bevoegdheden zijn geformuleerd in een apart hoofdstuk van de OER. In ieder geval ziet zij erop toe dat de regels met betrekking tot het onderwijs, tentamens en examens op een correcte wijze worden uitgevoerd. Tevens dient zij de kwaliteit van de tentamens en examens te borgen. Zij adviseert bij het vaststellen van het toetsbeleid, wijst examinatoren aan (de opleidingsmanager CMV doet een voordracht voor één of meerdere kandidaten. Vervolgens bekrachtigt de examencommissie deze voordracht mits de kandidaat aan de criteria voldoet die hiervoor gelden), stelt de studieadviezen vast, keurt zoals eerder aangegeven keuzecursussen en minoren en verleent vrijstellingen voor het afleggen van één of meer tentamens. Zij kan nadere regels vaststellen bij de uitvoering van haar taken en bevoegdheden zoals de gang van zaken bij schriftelijke tentamens, de surveillance bij schriftelijke tentamens, de gang van zaken bij mondelinge tentamens en opstellen van tentamenrichtlijnen en het sanctioneren van onregelmatigheden.

Vrijstellingen

Tijdens de audit heeft het auditteam aandacht besteed aan de wijze waarop de opleiding omgaat met het verlenen van vrijstellingen. De examencommissie kan op verzoek van een student en met inachtneming van de bepalingen zoals beschreven in de OER en studiegids vrijstelling verlenen voor het afleggen van één of meer tentamens of van het afleggen van het propedeutisch examen. Gebleken is dat het instituut hierbij een aantal duidelijke regels hanteert waarbij de gronden tot vrijstelling zijn vastgelegd, de termijn waarbinnen de examencommissie beslist over de vrijstelling en de geldigheidsduur van de vrijstelling. De vrijstellingsregeling beoordeelt het auditteam als adequaat.

Toetscommissie

Het auditteam stelt vast dat de opleiding sinds 2009 werkt met een toetscommissie voor beide locaties. Taken van de toetscommissie liggen op het terrein van het analyseren van de toetspraktijk binnen CMV, het indienen van verbetervoorstellen en het initiëren van scholing. Zo heeft de toetscommissie recent aandacht besteed aan het relateren van leerdoelen aan competenties en het toetsbaar formuleren van leerdoelen.

De toetscommissie neemt steekproefsgewijs toetsen door en behandelt klachten. Concreet blijkt de toetscommissie alle toetsen van de afgelopen twee jaar te hebben gecontroleerd.

Toetsen

Bestudering van het curriculum en toetsen op beide locaties door het auditteam toont aan dat de opleiding verschillende toetsvormen onderscheidt. Zo maakt de opleiding gebruik van open vragen toetsen en mc-toetsen, toetst zij op basis van concrete producten waaronder werkstukken en projectopdrachten. Het auditteam stelt vast dat de opleiding voor haar verschillende varianten de praktijktoetsing op een verschillende wijze heeft ingericht:

- Voor de voltijdvariant heeft de opleiding per studiejaar voldoende helder uitgewerkt hoe zij de praktijk toetst. Voor de stage geldt dat tijdens de stage met de student een toetsingsgesprek wordt gevoerd waarin zijn werkzaamheden in de praktijk besproken worden alsmede de ontwikkeling van zijn persoonlijke competenties. De docent van de opleiding bepaalt, mede aan de hand van het advies van de praktijkbegeleider op de stage, de beoordeling.
- Voor de deeltijd- en duale variant geldt, samengevat, dat de opleiding de competentieontwikkeling van de student toetst via concrete producten uit de praktijk. Zo toont de student niveau én inhoud aan door een beschrijving te geven van de context waarbinnen hij werkt, een beschrijving van zijn werkzaamheden en de door hem gerealiseerde beroepsproducten.

Sinds de laatste accreditatie is er sprake geweest van een verdere aanscherping van het toetsbeleid, de toetsprocedures en de toetsinstrumenten. Het auditteam constateert dat het instituut op gestructureerde wijze aandacht besteedt aan de toetsopzet. Zo voert zij de toetsconstructie uit volgens het toetsbeleid waarin stapsgewijs beschreven is op welke wijze toetsen gemaakt worden, wie hierbij betrokken zijn en hoe de constructeurs de validiteit én betrouwbaarheid van de toetsen kunnen borgen.

Het auditteam heeft studenten bevraagd over de procedures rond toetsen. Hieruit blijkt dat studenten met name kritisch zijn op het punt van het tijdig bekend maken van toetsresultaten. Het auditteam stelt vast dat dit te maken heeft met de forse werkbelasting van docenten (waaraan wij onder Standaard 2 aandacht hebben besteed). Ook uit de Nationale Studenten Enquête blijkt dat dit punt verbetering verdient. Studenten zijn wel tevreden over de aansluiting van toetsen op de lesstof.

Het auditteam heeft tijdens de audit de toetsen bestudeerd. Gebleken is dat de toetsen op beide locaties van voldoende niveau zijn, maar niet meer dan dat: zij stellen de student in voldoende mate in de gelegenheid zijn kennis op het gewenste niveau te reproduceren maar het auditteam is van mening dat op dit terrein 'een tandje bijgeschakeld' kan worden. De complexiteit van de toetsvragen kan hoger. De opleiding verhoogt daarmee het selecterend vermogen. Het auditteam verwijst in dit verband ook naar de HBO-Monitor uit 2010 waar afgestudeerden het selecterend vermogen van de opleiding 2008-2010 voor verbetering vatbaar achtten.

Daarnaast heeft het auditteam de studiehandleidingen bestudeerd waarin opdrachten zijn opgenomen alsmede de wijze waarop de opleiding de opdrachten beoordeelt. De criteria op basis waarvan beoordeeld wordt kan duidelijker: inmiddels is dit punt opgepakt door de toetscommissie die nu toeziet op een betere beschrijving van toetscriteria in studiehandleidingen. Een punt van kritiek betrof eerder de archivering van toetsen. Dat moet op een zorgvuldigere wijze gebeuren, zo stelde de opleiding zelf vast. Inmiddels is een 'strak' systeem van archivering operationeel binnen CMV.

Eindniveau opleiding CMV

Inleiding

Het auditteam heeft voorafgaand aan en tijdens de audit ruim de gelegenheid genomen om inzicht te krijgen in het eindniveau van afgestudeerden van de opleiding CMV. Daartoe zijn behalve eindwerkstukken ook documenten bestudeerd die betrekking hebben op het afstudeerproces zelf en op de achtergrond van de wijze waarop CMV het afstuderen op de door haar gekozen wijze heeft vormgegeven.

Uitgangspunten

Sinds de visitatie in 2007 heeft de opleiding haar afstudeerbeleid versterkt, zo geeft zij aan. De opleiding heeft per locatie een afstudeerprocedure beschreven. De opleiding wijst er in haar documentatie op dat zij een duidelijk beoordelingsbeleid hanteert met daarbij aan het hbo-bachelorniveau gerelateerde beoordelingscriteria (zie hierna). Het afstudeerprogramma bestaat uit een aantal onderdelen waarbij verschillende examinatoren en beoordelaars uit het werkveld betrokken zijn. Eerdere oordelen over de beoordeling van eindwerkstukken wezen er op dat de oordelen aan de hoge kant waren en dat de beoordelingen nog te docentspecifiek gebeurden. Inmiddels overleggen begeleiders en beoordelaars (die samen de afstudeercommissie vormen) voorafgaand aan het afstuderen met elkaar tijdens een normvindingsbijeenkomst.

Afstuderen Amersfoort

De beoordeling van het eindniveau vindt plaats op basis van verschillende studieonderdelen. Wij gaan hier kort op in.

- Op basis van een onderzoeksopdracht: een probleem in de beroepspraktijk van de organisatie. Hieruit volgt een advies, voorafgegaan door één of meerdere conclusies uit het onderzoek.
- De student verwerft binnen 'Project leiden' een projectopdracht in de beroepspraktijk van CMV Social Management. Hij bedenkt daarbij een oplossing voor een complex probleem, een oplossing die vervolgens in de reguliere werkprocessen opgenomen kan worden. De student moet hierbij aantonen (vandaar de titel 'Project leiden') dat hij leiding kan geven aan een projectgroep.
- Als methodiekvernieuwer werkt de student aan de vernieuwing van een methodiek voor de beroepspraktijk. Hij ontwikkelt een projectplan en realiseert daarvan een deel.
- Tenslotte is er sprake van een afstudeerpresentatie op basis van een afstudeerportfolio waaruit blijkt dat studenten groepswork kan uitvoeren maar dat de presentatie naar aanleiding van dat groepswork op individuele basis plaatsvindt.

De coach van de student begeleidt én beoordeelt de eerste drie onderdelen van het afstuderen (de onderzoeksopdracht, 'Project leiden' en methodiekvernieuwer), telkens na raadplegen van de werkveldbegeleider die een adviserende functie heeft.

De student mag zijn afstudeerpresentatie geven als de eerste drie onderdelen met een score 'voldoende' zijn beoordeeld door de coach. De afstudeerpresentatie beoordelen twee examinatoren, de coach en de beoordelaar. Een werkvelddeskundige heeft ook hier een adviserende rol. Ten aanzien van de deeltijd- en duale variant merkt het auditteam op dat het afstudeerprogramma voor beide groepen studenten dezelfde elementen bevat maar in een andere verhouding. De opdrachten van deeltijd- en duale studenten voeren zij uit binnen de context van de arbeidsovereenkomst.

Afstuderen Utrecht

Voor de Utrechtse CMV opleiding geldt het volgende.

- In een afstudeergroep van drie studenten voeren zij een opdracht uit voor een werkveldinstelling waarbij het agogisch handelen en het ondernemend handelen centrale thema's zijn. Als producten komen hieruit voort: een projectvoorstel, een voorlopig ontwerp en het definitieve ontwerp. De beoordeling kent een gezamenlijk deel en een individueel deel.
- De student maakt een individueel schriftelijk werkstuk. Concreet betreft het een literatuuronderzoek over een actueel onderwerp. Twee examinatoren, waaronder de afstudeerbegeleider, beoordelen het werkstuk.
- Ook Utrechtse studenten dienen een eindpresentatie te verzorgen over een actueel CMV thema dat gerelateerd is aan het praktijkproject. Twee examinatoren beoordelen de eindpresentatie, eventueel aangevuld met een werkvelddeskundige.
- Tenslotte stelt elke Utrechtse student een individuele eindnotitie op waarin hij aangeeft waar in alle onderdelen van het afstudeerprogramma de kernwaarden te vinden zijn van zijn eigen professionele handelen. De goedkeuring van deze notitie door de afstudeerbegeleider is voorwaarde voor de toekenning van het eindcijfer voor de presentatie.

Eigen oordeel auditteam over het gerealiseerde niveau

Om zicht te krijgen op het gerealiseerde niveau heeft het auditteam naar tussenproducten en afstudeerwerkstukken gekeken. Bij de tussenproducten ging het met name om uitwerking van opdrachten en stagerapporten. Deze achtte het auditteam van voldoende niveau.

Het auditteam heeft op basis van de overzichtlijst van afstudeerwerkstukken van de afgelopen twee studiejaar twintig afstudeerwerkstukken met een cijfer variërend tussen de 6 en de 8/9 geselecteerd en beoordeeld: tien van voltijdopleiding op de locatie Utrecht en tien van voltijd en deeltijd/duale opleiding op de locatie Amersfoort. De tien eindwerkstukken in Amersfoort bestonden uit vijf voltijd- en vijf deeltijd-/duale eindwerkstukken. Van drie van deze twintig studenten las het auditteam het gehele portfolio.

Het auditteam stelt vast dat de kwaliteit van de eindwerkstukken van de verschillende varianten over het geheel genomen van voldoende niveau is. Het feit dat het auditteam daarmee het hbo-bachelorniveau van de CMV opleiding locaties Amersfoort en Utrecht voldoende acht betekent niet dat er niet te verbeteren valt, i.c. dat het auditteam geen kritische kanttekeningen plaatst bij de kwaliteit van de door haar bestudeerde eindwerkstukken. Zo vraagt het auditteam nadrukkelijk meer aandacht voor het Nederlands. Blijft het aantal taalfouten binnen de perken, dan is het goed op papier krijgen van de eigen uitdrukkingsvaardigheid voor studenten regelmatig een probleem. Hier moet de opleiding vanaf de start meer aandacht aan besteden. Het auditteam merkt op dat er sprake is van zowel prikkelende en licht grensverleggende werkstukken, werkstukken met interessante ingrediënten en werkstukken die een rommelige indruk maken.

Het auditteam keurt één door de opleiding goedgekeurd werkstuk af. Dit eindwerkstuk is een goed voorbeeld van een rommelig eindwerkstuk: een dikke ingebonden map met daarin opgenomen verschillende stukken, waarbij onduidelijk was wat de samenhang en de waarde van de verschillende onderdelen was. Tezamen overtuigen ze niet van een voldoende eindniveau voor dit werkstuk.

De eenduidigheid in uitvoering van het afstudeertraject kan beter. Het beoordelingsproces door docenten moet beter worden vastgelegd; dit was voor het auditteam niet altijd goed te volgen. De door de opleiding genomen maatregelen, bijvoorbeeld het op video opnemen en bewaren van het eindgesprek, als onderligger voor de finale beoordeling beoordeelt het auditteam als passend.

Weging en Oordeel: voldoende

De examencommissie en toetscommissie zijn voldoende toegerust voor hun taak.

De opleiding beschikt naar het oordeel van het auditteam over een toetssysteem dat voldoende transparant is uitgewerkt. Kennis en vaardigheden bij studenten toetst de opleiding op hbo-bachelorniveau, zo stelt het auditteam na bestudering van toetsen vast.

De door het auditteam bestudeerde eindwerkstukken van de verschillende varianten zijn van een voldoende niveau. Als integrale professional voldoen studenten daarmee aan de eisen van het CMV-werkveld. Daarmee is het gerealiseerd niveau van de opleiding aan de maat. Wel is het auditteam van oordeel dat de samenstelling van het portfolio, waarop de student afstudeert, transparanter moet evenals de beoordeling ervan door de opleiding.

Het auditteam stelt vast dat de opleiding op een adequate wijze toetst en dat het eindniveau van de opleiding op hbo-bachelorniveau ligt. Het auditteam komt bij Standaard 3 tot het oordeel 'voldoende'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Algemene conclusie

De door de CMV opleiding gehanteerde set competenties en de hiervan afgeleide doelstellingen zijn in overeenstemming met de eisen die het werkveld stelt aan hbo-bachelor afgestudeerde CMV'ers.

De opleiding speelt in op recente inzichten uit het vakgebied en weet deze ontwikkelingen te verwerken in het leerplan van de CMV locaties Amersfoort en Utrecht. De doelstellingen van de opleiding zijn beroepsgericht en de beoogde eindkwalificaties zijn conform de eisen van het werkveld.

De opleiding beschikt over vakbekwame docenten met theoretische en aan de praktijk gerelateerde kennis. De samenwerking van de opleiding met het werkveld beoordeelt het auditteam als positief.

De voorzieningen zijn adequaat. Studenten zijn tevreden over de opleiding, i.c. de vakinhoud, en over de informatievoorziening/communicatie, zo constateert het auditteam. De rendementen zijn laag maar de opleiding blijkt nadrukkelijk in te zetten op een significante verbetering op dit terrein.

De examencommissie functioneert op een adequate wijze. Zij is recentelijk in de huidige vorm geïnstalleerd, heeft duidelijk ontwikkelingspotentieel, stelt de juiste prioriteiten en houdt een vinger aan de pols wat betreft de kwaliteit en het niveau van de opleiding. Dit geldt eveneens voor de toetscommissie.

Uit de tussenproducten en de bestudeerde eindwerkstukken concludeert het auditteam dat de afgestudeerden na afronding van de opleiding beschikken over hbo-bachelor niveau.

Algemeen oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming van de Hogeschool Utrecht, vestiging Utrecht en Amersfoort, er in geslaagd is een opleiding aan te bieden die voldoet aan de wensen van het werkveld en van studenten. Het algemeen oordeel over deze CMV-opleiding in de varianten voltijd, deeltijd en duaal is voldoende.

6. AANBEVELINGEN

Hierna geven wij de opleiding een aantal aanbevelingen mee. Het betreft hier aanbevelingen die géén invloed hebben op de in deze rapportages opgenomen oordelen. Wel is het auditteam van mening dat deze aanbevelingen, mits opgevolgd, ertoe kunnen bijdragen dat de opleiding in kwalitatief opzicht verder verbetert.

- Er staan vele goede plannen op stapel voor de (nabije) toekomst en er is veel in uitvoering. Van belang is dat de opleiding hierbij aandacht besteedt aan de werklust/werkdruk van de docenten.
- De betrokkenheid van het docentenkorps op beide locaties is groot, en dat moet de opleiding koesteren.
- Er is binnen de opleiding ruimte voor verzwaring van de studielast. De nieuwe opleidingsprofilering biedt voldoende aanknopingspunten om deze verzwaring te realiseren.
- Het aantal duale studenten is zo gering, dat overwogen kan worden deze variant af te stoten.
- Betrek studenten meer bij de opleiding en in het bijzonder bij de integratie van beide opleidingen.
- De betrokkenheid van alumni bij de opleiding kan sterker, zowel wat structuur als wat intensiteit betreft.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen hbo-bacheloropleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming Hogeschool Utrecht voltijd/ deeltijd / duaal	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

3.1. (Stam-)Competentieprofiel Sociale Professional

- 5 **Segment A: Werken met, namens en ten behoeve van personen en systemen, (doel)groepen en netwerken**
1. **A1 Interactie.** De sociale professional initieert, onderhoudt en beëindigt contacten, relaties en netwerken.
  2. **A2 Oriënteren.** De sociale professional signaleert en verheldert vraagstukken.
  - 10 3. **A3 Analyseren.** De sociale professional analyseert vraagstukken.
  4. **A4 Plannen.** De sociale professional stelt doelen en maakt plannen.
  5. **A5 Realiseren.** De sociale professional realiseert plannen en doelen.
  6. **A6 Afronden.** De sociale professional evalueert en rapporteert over werkzaamheden.
- Segment B: Werken in en vanuit een arbeidsorganisatie**
- 15 7. **B1 Samenwerken.** De sociale professional initieert en onderhoudt samenwerkingsverbanden en netwerken.
  8. **B2 Leiden.** De sociale professional voert basale leidinggevende taken uit.
  9. **B3 Beleid.** De sociale professional draagt bij aan ontwikkeling, vaststelling, invoering, uitvoering en evaluatie van beleid.
  - 20 10. **B4 Kwaliteitszorg.** De sociale professional draagt bij aan ontwikkeling en uitvoering van kwaliteitszorg.
  11. **B5 Beheren.** De sociale professional draagt bij aan beheer van de eigen werkomgeving.
- Segment C: Werken aan professionaliteit en professionalisering**
- 25 12. **C1 Zelfsturing.** De sociale professional stuurt zichzelf aan.
  13. **C2 (Re)presenteren.** De sociale professional presenteert zichzelf en zijn werkzaamheden, en representeert zijn organisatie en professie.
  14. **C3 Onderzoeken.** De sociale professional verricht praktijkonderzoek.
  - 30 15. **C4 Innoveren.** De sociale professional draagt bij aan behoud en vernieuwing van de beroepsuitoefening.

3.2. Competenties CMV (Alert en Ondernemend 2.0, hoofdstuk 8)

De CMV competenties zijn uitgeschreven in een omschrijving, een toelichting en indicatoren.

- 35 **Segment A: Agogisch handelen**
1. **Verkennen, onderzoeken, analyseren.** De CMV'er verkent, onderzoekt en analyseert maatschappelijke ontwikkelingen en situaties en zoekt daarbij het perspectief van mogelijkheden en kansen; hij doet onderzoek naar de leefwereld van specifieke groepen met het oog op ontwikkelings- en participatiemogelijkheden van mensen.
  - 40 2. **Contact leggen en begeleiden.** De CMV'er legt contact, begeleidt, coacht en ondersteunt groepen, individuen, organisaties en samenlevingsverbanden, zodat nieuwe mogelijkheden ontstaan tot leren, samenwerking en maatschappelijke participatie. De intentie van de ondersteuning is dat betrokkenen beter in staat zijn invloed uit te oefenen op hun levensomstandigheden en leefomgeving en zelf vorm te geven aan hun sociale en culturele leven.
  - 45 3. **Ontwerpen en ontwikkelen.** De CMV'er ontwerpt in het kader van agogische dienstverlening (culturele, recreatieve, educatieve en sociale) programma's en activiteiten met en voor diverse groepen. Hij doet dat doelgericht en in dialoog met (potentiële) deelnemers en verantwoordt het ontwerp inhoudelijk, instrumenteel-technisch en ethisch-normatief. In het ontwerpen zoekt hij een combinatie van
  - 50

persoonlijke ontwikkeling, beïnvloeding van bestaansvoorwaarden en vormgeving van het sociale en culturele leven.

- 5
4. *Organiseren, netwerken en bemiddelen.* De CMV'er organiseert - veelal in samenspraak met deelnemers - programma's en activiteiten. De CMV'er stemt tijd en ruimte, doelen en middelen op elkaar af en schept adequate voorwaarden, zodat programma's kunnen worden uitgevoerd en deelnemers in staat worden gesteld de doelen te realiseren, die zij zich hebben gesteld. In het organiseren gebruikt de CMV'er relaties en netwerken om productieve verbindingen te leggen tussen verschillende actoren en deelnemersgroepen.

Segment B: Ondernemend handelen

- 10
5. *Bedrijfsmatig & organisatiegericht handelen.* De CMV'er functioneert als ondernemende professional in en vanuit een organisatie en levert een bijdrage aan de bedrijfsmatige aspecten van de organisatie.
  6. *Beleidsmatig & strategisch handelen.* De CMV'er levert een bijdrage aan het beleid van de organisatie, ontwikkelt als ondernemende professional nieuwe initiatieven en
- 15

Segment C: Beroepsontwikkeling

7. *Eigen professionaliteit ontwikkelen.* De CMV'er ontwikkelt de eigen professionaliteit en stuurt de eigen loopbaan.
  8. *Het ontwikkelen van de beroepspraktijk en het beroepsmatig handelen.* De CMV'er levert een bijdrage aan de ontwikkeling en vernieuwing van het beroepsmatig handelen en van het vak CMV.
  9. *Profileren, legitimeren en maatschappelijke steun verwerven.* De CMV'er levert een bijdrage aan de maatschappelijke profilering en legitimering van het vak en weet daarvoor maatschappelijke steun te verwerven.
- 20

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

BIJLAGE 1. CURRIULUMOVERZICHTEN VOLTijd

Propedeuse voltijd 2011-2012¹⁰⁸

Groep	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
A	P3: ASWU-V1-P3-10 <u>Ontwerpen van plan van aanpak</u> P7: ASWU-V1-P7-10 Uitbrengen van een beleidsadvies	P1: ASWU-V1-P1-10 <u>Verhelderen van de vraag van de cliënt/doelgroep</u> P6: ASWU-V1-P6-10 Verrichten van (cliënttevredenheids) onderzoek	P2: ASWU-V1-P2-10 <u>Activeren van personen en groepen</u> P5: ASWU-V1-P5-10 Verkennen van het werkveld	P4: ASWU-V1-P4-10 <u>Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit</u> P8: ASWU-V1-P8-10 Innoveren van de beroepspraktijk
B	P3: ASWU-V1-P3-10 Ontwerpen van plan van aanpak P6: ASWU-V1-P6-10 <u>Verrichten van (cliënttevredenheids) onderzoek</u>	P1: ASWU-V1-P1-10 Verhelderen van de vraag van de cliënt/doelgroep <u>P7: ASWU-V1-P7-10</u> <u>Uitbrengen van een beleidsadvies</u>	P4: ASWU-V1-P4-10 Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit <u>P5: ASWU-V1-P5-10</u> <u>Verkennen van het werkveld</u>	P2: ASWU-V1-P2-10 Activeren van personen en groepen P8: ASWU-V1-P8-10 <u>Innoveren van de beroepspraktijk</u>
C	P2: ASWU-V1-P2-10 Activeren van personen en groepen P5: ASWU-V1-P5-10 Verkennen van het werkveld	P4: ASWU-V1-P4-10 Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit P8: ASWU-V1-P8-10 Innoveren van de beroepspraktijk	P3: ASWU-V1-P3-10 Ontwerpen van plan van aanpak P7: ASWU-V1-P7-10 Uitbrengen van een beleidsadvies	P1: ASWU-V1-P1-10 Verhelderen van de vraag van de cliënt/doelgroep P6: ASWU-V1-P6-10 Verrichten van (cliënttevredenheids) onderzoek
D	P4: ASWU-V1-P4-10 Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit P5: ASWU-V1-P5-10 Verkennen van het werkveld	P2: ASWU-V1-P2-10 Activeren van personen en groepen P8: ASWU-V1-P8-10 Innoveren van de beroepspraktijk	P3: ASWU-V1-P3-10 Ontwerpen van plan van aanpak P6: ASWU-V1-P6-10 Verrichten van (cliënttevredenheids) onderzoek	P1: ASWU-V1-P1-10 Verhelderen van de vraag van de cliënt/doelgroep P7: ASWU-V1-P7-10 Uitbrengen van een beleidsadvies
Alle			P9: ASWU-V1-P9-10 <u>Sturen van de eigen (loopbaan en) ontwikkeling</u>	
Alle	P10: ASWU-V1-P10-10 <u>Werken in de beroepspraktijk A</u>		P11: ASWU-V1-P11-10: <u>Werken in de beroepspraktijk B</u>	
Alle			P12: ASWU-V1-P12-10 <u>Oriënteren op het beroep</u>	

CVM UTRECHT VOLTIJD HOOFDFASE 2011-2012

Curriculumoverzicht CMV Voltijd Utrecht 2011-2012 2e Studiejaar

Cursusnaam	Studiepunten	Lesperiode
Methodiek I	5	A
Politiek en Bestuurskunde	5	A
Cultuurbrouwerij	5	A & B
Methodiek II	5	A & B
Homo Ludens/Methodiek III	5	C
Kunst, Media, Sport/Methodiek IV	5	D
Studieloopbaanbegeleiding	5	A t/m D
Stage	15	B t/m D
Praktijkleren	5	C
Keuze	5	A/B/C of D
Totaal gedefinieerde ec's	60	

5 Curriculumoverzicht CMV Voltijd Utrecht 2011-2012 3e Studiejaar

Cursusnaam	Studiepunten	Lesperiode
Overdrachtkunst	5	A
Cultureel Maatschappelijk Ondernemen	5	B
Studiereis Europa	5	C
Praktijkonderzoek	5	C & D
Stage	30	A t/m D
Studieloopbaanbegeleiding/supervisie	5	A t/m D
Keuze	5	A/B/C of D
Totaal gedefinieerde ec's	60	

Curriculumoverzicht CMV Voltijd Utrecht 2011-2012 4e Studiejaar

Cursusnaam	Studiepunten	Lesperiode
Eindnotitie	0	C & D
Praktijkproject afstudeerfase	15	C & D
Eindpresentatie afstudeerfase	5	D
Schriftelijk Werkstuk	10	D
Vrije profilering/Minor	30	A & B
Totaal gedefinieerde ec's	60	

CVM AMERSFOORT VOLTIJD HOOFDFASE 2011-2012**Curriculumoverzicht 2011-2012 Social Management (CMV) Voltijd 2e Studiejaar**

Cursusnaam	Aantal studiepunten	Lesperiode
Sociaal Beleid	5	A
Projectmanagement & Financiën	5	A
Sociale Media	5	A & B
Wijkontwikkeling	5	B
Project: Wijkgericht Werken	5	B
Stad, Buurt en Beleid	5	C
Praktijkonderzoek	5	C
Sociaal Maatschappelijk Ondernemen	5	D
Project: Stedelijke Vernieuwing	5	D
Communication Skills	5	A t/m D
Persoonlijke & Professionele Ontwikkeling 1	5	A t/m D
Keuze	5	C & D
Totaal gedefinieerde ec's	60	

Curriculumoverzicht 2011-2012 Social Management (CMV) Voltijd 3e Studiejaar

Cursusnaam	Aantal studiepunten	Lesperiode
Sociale Wet- en Regelgeving	5	A
Diversiteitsmanagement	5	A
Interactieve beleidsvoering	5	A & B
Project: Maatschappelijke dienstverlening	5	B
Verandermanagement	5	B
Scenario onderzoek	5	C
Programmamanagement	5	D
Persoonlijke & Professionele Ontwikkeling 2	5	A t/m D
Stage	15	C & D
Keuze	5	A t/m D

Curriculumoverzicht 2011-2012 Social Management (CMV) Voltijd 4e Studiejaar

Cursusnaam	Aantal studiepunten	Lesperiode
Praktijkonderzoek	5	B, C & D
Project Leiden	10	B, C & D
Methodiek Vernieuwen	10	B, C & D
Eindpresentatie	5	D
Vrije profilering	30	A & B
Totaal gedefinieerde ec's	60	

BIJLAGE 2. CURRICULUMOVERZICHT DEELTIJD DUAAL AMERSFOORT

Curriculum Propedeuse Social Work Deeltijd/Duaal 2011-2012 Amersfoort		
Examenprogramma ASWA-PROPD-10		
Blok 1	studiepunten	
ASWA-D1P1-09	P1: Verhelderen van de vraag van de klant/cliënt	5
ASWA-D1P5-09	P5: Verkennen van het werkveld	5
Blok 2		
ASWA-D1P3-09	P3: Ontwerpen van een plan van aanpak	5
ASWA-D1P6-10	P6: Verrichten van onderzoek	5
Blok 3		
ASWA-D1P2-09	P2: Signaleren en preventie	5
ASWA-D1P7-09	P7: Beleidsadvisering	5
Blok 4		
ASWA-D1P4-09	P4: Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit	5
ASWA-D1P8-10	P8: Innoveren van de beroepspraktijk	5
Gehele jaar		
ASWA-D1P9AB-09	P9: Sturen van de eigen loopbaan en ontwikkeling AB	5
ASWA-D1P9CD-09	P9: Sturen van de eigen loopbaan en ontwikkeling CD	5
ASWA-D1P10-09	P10: Professionalisering in de praktijk	10
Totaal		60

Curriculumoverzicht 2011-2012 Social Management (CMV) Deeltijd /Duaal 2e Studiejaar

Cursusnaam	Aantal studiepunten	Lesperiode
Sociaal Beleid	5	A
Wijkontwikkeling	5	B
Stad, Buurt en Beleid	5	C
Sociaal Maatschappelijk Ondernemen	5	D
Persoonlijke & Professionele Ontwikkeling 1	5	A t/m D
Praktijk 1.1	15	A & B
Praktijk 1.2	15	C & D
Keuze	5	A t/m D
Totaal gedefinieerde ec's	60	

Curriculumoverzicht 2011-2012 Social Management (CMV) Deeltijd /Duaal 3e Studiejaar

Cursusnaam	Aantal studiepunten	Lesperiode
Sociale Wet- en Regelgeving	5	A
Verandermanagement	5	B
Praktijkonderzoek	5	C
Programma-management	5	D
Persoonlijke & Professionele Ontwikkeling 2	5	A t/m D
Praktijk 2.1	15	A & B
Praktijk 2.2	15	C & D
Keuze	5	A t/m D
Totaal gedefinieerde ec's	60	

Curriculumoverzicht 2011-2012 Social Management (CMV) Deeltijd /Duaal 4e Studiejaar

Cursuscode	Cursusnaam	Aantal studiepunten	Lesperiode
ACMA-D4SOMOV-10	Onderzoeken en Vernieuwen	5	B, C & D
ACMA-D4SOMPL-10	Project Leiden	5	B, C & D
ACMA-D4SOMEV-10	Eindpresentatie	5	D
ACMA-D4SOMP1-10	Praktijk 3.1	15	A & B
ACMA-D4SOMP2-10	Praktijk 3.2	15	C & D
	Vrije profilering	15	A & B
	Totaal gedefinieerde ec's	60	

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Programma d.d. 3 oktober 2012

Locatie Utrecht	Tijd	Gesprekspartners	Auditoren	Onderwerpen
2.015	08.00 – 08.15	Inloop & ontvangst auditteam	<i>Auditteam*</i>	
2.015	08.15 – 09.00	Intern overleg auditteam	<i>Auditteam</i>	
2.015	09.00 – 09.15	Kennismaking MT en vaststellen agenda		
2.015	09.15 – 10.00	Managementteam Instituut Coen van der Linden (directeur Instituut Social Work/Instituut Ecologische Pedagogiek) Thom Terwee (opleidingsmanager CMV) Jeannet Fennema (opleidingsmanager Propedeuse Social Work Utrecht) Eric Payens (manager kwaliteitszorg Instituut Social Work)	<i>Auditteam</i>	Eigenheid opleiding – ambities – hbo-bachelorniveau – relatie beroepenveld – internationalisering – onderzoeksdimensie
2.017	10.00 – 10.15	Pauze		
2.015	10.15 – 11.15	Docenten Ferdinand van Wijk (Amersfoort) Frits de Dreu (Utrecht) Aart van der Maas (Utrecht) Hely van Deventer (Utrecht) Loulou Franken (propedeuse) Frank van der Velde (Amersfoort)		Realisatie samenhangende onderwijsleeromgeving – inhoud en vormgeving programma – eigen inkleuring programma – keuze werkvormen – onderzoekslijn – stage – internationale component – beoordelen en toetsen – borging niveau – aansluiting instromers – relatie docenten beroepenveld – eigen deskundigheid docenten – opleidingsspecifieke voorzieningen (met focus op de aandachtspunten vanuit de documentenanalyse. In het gesprek gaat het ook om wie de docent zelf is, hoe hij het programma uitvoert, welke contacten hij heeft met het (internationale) werkveld en vakgenoten) Deskundigheidsbevordering/pop docenten
2.017	11.15 – 11.30	Pauze		
2.015	11.30 – 12.15	Spreekuur docenten / studenten Gerichte uitnodiging met uitleg over doel van dit inloopspreekuur	Deel auditteam	
2.012		Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen + inzien materiaal	Deel auditteam	

Locatie Utrecht	Tijd	Gesprekspartners	Auditoren	Onderwerpen
2.017: lunch 2.012:inzagelokaal	12.15 – 13.00	Lunch + inzien materiaal	<i>Auditteam</i>	
2.015	13.00 – 13.45	Studenten locatie Utrecht Julia Snijder jaar 2 VT Bram van Gelder jaar 3 VT Svenson Schönhage jaar 3 VT Lisa Bosma jaar 4 VT Sanne van Huijsstede jaar 5 VT		Kwaliteit en relevantie programma – studeerbaarheid – aansluiting – toetsen en beoordelen – kwaliteit docenten – opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten
2.015	13.45 – 14.30	Examencommissie – toetscommissie Kees Bouwman Vincent de Waal Marianne van der Zande		Bevoegdheden en taken examencommissie en toetscommissie – rol in de interne kwaliteitszorg toetsing – resultaten (met focus op de aandachtspunten vanuit de documentenanalyse)
2.017	14.30 - 14.45	Pauze		
2.015	14.45 – 15.30	Lectoraat & Kenniskring – HHD Hogeschoolhoofddocenten Stijn Verhagen Sandra Geelhoed Dirk Postma Inge Scheijmans		Onderzoek – lectoraat en kenniskring
2.017	15.30 – 15.45	Interne terugkoppeling – bepaling pending issues	<i>Auditteam</i>	
2.015	15.45 – 16.30	Pending issues Alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar	Deel auditteam	
2.012		Inzien materiaal	Deel auditteam	
2.015	16.30 – 17.00	Drankje, hapje		

Auditteam:

Voorzitter

Foka (F.M.) Brouwer

Secretaris

Rianne (G.C.) Versluis

Panellid

Ton (A.L.T.) Notten

Panellid

Gert-Jan (G.J.) Cornel

Panellid

Eva (E.) de Haas

Programma d.d. 4 oktober 2012

Locatie Amersfoort	Tijd	Gesprekspartners	Auditoren	Onderwerpen
C5.57	08.45 – 09.00	Ontvangst auditteam	<i>Auditteam*</i>	
C5.57	09.00 – 09.45	Studenten locatie Amersfoort Bindiya Badal jaar 2 VT Ronald van der Craats jaar3 VT Yousra Ihazzou jaar 3 VT Scarlett Sharp jaar 4 DT Arend Wesdijk jaar 4 DT		Kwaliteit en relevantie programma – studeerbaarheid – aansluiting – toetsen en beoordelen – kwaliteit docenten – opleidings specifieke voorzieningen – eigen producten
C5.57	09.45 – 10.30	Werkveldvertegenwoordiging U/A gez en Alumni Annemiek van Vliet (Doenja Dienstverlening) Anne Brommersma (Gemeente Amersfoort/ Afdeling Wijkontwikkeling) Jan van der Meulen (ZZP Initiatievenmakelaar) Jorien Buysse (alumna) Dennis Bouma (alumnus)		Contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma – andere wensen vanuit het werkveld – eigen inkleuring opleiding – stage en begeleiding – onderzoekscomponent – niveau Kwaliteit en relevantie opleiding (programma, docenten) – functioneren in de praktijk of vervolgopleiding
C4.35	10.30-10.45	Pauze		
C5.57	10.45-11.15	Inloopsprek uur docenten/studenten Amersfoort Gerichte uitnodiging met uitleg over doel van dit inloopsprek uur		
	11.15 – 12.30	Rondleiding voorzieningen		
C4.37		Inzien materiaal		
C5.57 C4.35		Interne terugkoppeling, bepaling beoordeling + lunch		
C5.57	12.30 – 13.00	Terugkoppeling Alle gesprekspartners		

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijd/deeltijd/duale opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een Evaluatiebureau zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan een Evaluatiebureau moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd-, deeltijd- en duale varianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en, daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft, ook door eigen waarneming.

Verantwoording keuze gesprekspartners

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Het oordeel van het auditteam vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en dual), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V   Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten,

- Kritische reflectie opleiding.
  - Organigram instelling / Organigram opleiding.
  - Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties / Schematisch programmaoverzicht.
  - Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
    - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten.
  - Onderwijs- en examenregeling – OER.
  - Overzicht van het ingezette personeel:
    - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid;
    - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
  - Overzicht van de contacten met het werkveld.
  - Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
  - Verslagen overleg in relevante commissies / organen.
  - Documentatie over student- en docenttevredenheid.
  - Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
  - Handboeken en overig studiemateriaal.
  - Onderwijsbeleidsplan.
  - Beleidsplan op het gebied van onderzoek in relatie tot de aangeboden opleiding.
  - Personeels(beleid)plan.
  - Voorzieningenplan.
  - Kwaliteitszorgplan.
-
- Door het panel te bepalen representatieve selectie van (20) afstudeerwerkstukken van de afgelopen twee jaar met beoordelingscriteria en normering. Overzicht van 20 afstudeerwerkstukken op studentnummer:
    - 1534399
    - 1543828
    - 1546844
    - 1539000
    - 1572793
    - 1530809
    - 1532422
    - 1532919
    - 1538642
    - 1531142
    - 1179657
    - 1534159
    - 1559288
    - 1533788
    - 1534965
    - 1536825
    - 1517638
    - 1578586
    - 1529012
    - 1163316

BIJLAGE VI Overzicht auditteam

Samenstelling, korte functiebeschrijvingen (cv's) en onafhankelijkheidsverklaringen van voorzitter, leden en secretaris.

Samenstelling en expertise van het auditteam laten zich als volgt weergeven:

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteitszorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - internationaal	Expertise - student- zaken
voorzitter F.M. Brouwer	x	x				
vakdeskundige Prof. dr. A.L.T. Notten	x	x		x	x	
werkvelddeskundige Drs. G.J. Cornel	x		x	x		
studentlid E. de Haas						x
secretaris G.C. Versluis						

Op 4 juli 2012 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het panel Culturele en Maatschappelijke Vorming, nr#000600- Hogeschool Utrecht.

Korte functiebeschrijvingen panelleden

1	Mevrouw Brouwer is senior adviseur Hobéon met als aandachtsgebieden kwaliteitszorg & certificering en consult en treedt regelmatig op als voorzitter van auditteams waaronder audits in het domein Social Work; voorheen o.a senior adviseur onderwijs en kwaliteit bij verschillende hogescholen.
2	De heer Notten was tot 2011 parttime lector 'Opgroeien in de Stad' bij Hogeschool van Rotterdam (HR) en parttime hoogleraar Sociale Agogiek aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij is met emeritaat, maar nog steeds actief en geeft o.a. nog les aan de Hogeschool Rotterdam.
3	De heer Cornel is thans zelfstandig adviseur bij Bureau Strategische Kennis, waarvoor hij o.a opdrachten uitvoerde voor het Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling (CMO), de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), het Nederlands Jeugd Instituut en Movisie, kennisinstituut en adviesbureau voor aanpak van sociale vraagstukken op het terrein van welzijn, participatie, sociale zorg en sociale veiligheid.
4	Mevrouw De Haas is vierdejaars student aan De Haagse Hogeschool

Secretaris

Mevrouw G.C. Versluis	Gecertificeerd d.d. november 2010
-----------------------	-----------------------------------

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Mevrouw F.M. Brouwer
p/a Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

---

is als voorzitter gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Cultureel Maatschappelijke Vorming

---

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Utrecht

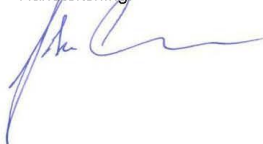

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 8 mei 2012

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

De heer prof.dr. A.L.T. Notten
Koninginneweg 261
1075 CV Amsterdam

---

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Culturele en Maatschappelijke Vorming

---

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Utrecht

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: *Amsterdam*

Datum: *10 mei 2012*

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Gert-Jan Cornel, Johan de Wittstraat 5,
2334 AZ Leiden

is als deskundige / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

CMV

aangevraagd door de instelling:

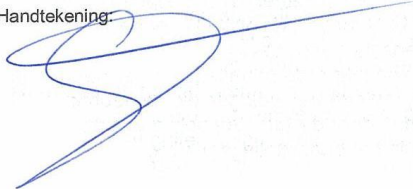
Hogeschool Utrecht

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Leiden

Datum: 17/05/2012

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Eva de Haas
Harrie van de Laakstraat 1
5302 VA Zaltbommel

---

is als studentauditor gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Culturele en Maatschappelijke Vorming

---

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Utrecht

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Zaltbommel

Datum: 11-juni-2012

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Mevrouw G.C. Versluis
p/a Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

---

is als secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Cultureel Maatschappelijke Vorming

---

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Utrecht

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 10 mei 2012

Handtekening:

